ҮНӨӨДЭР—СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА

ҮНДЭТЭ ҺУНГАГШАД! *Бултадаа һунгалтада хабаадая!*

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 66 (9820) | 1962 оной мартын 18, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

М. Жидяевай зураг.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлэй түгэс хүсэн

Москва городой һунгуулиин Калининска округой һунгагшадай 1962 оной мартын 16-да болоһон суглаан

Мартын 18-най үдэшын 5 саг. Кремлиин съезднүүдэй Ордонгой асари ехэ зал. Һунгуулиин Калининска округой 6 мянга гаран һунгагшад—худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд, наука болон соёл культурын ажал-ябуулагшад, алба хаагшад, студентнүүд, Советскэ Армиин сэрэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Никита Сергеевич Хрущевтой уулзахаяа эндэ ерээ.

Арад зоной зол жаргалай түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал байгуулхын, бэхижүүлхын түлөө эсэшэгүй тэмсэлшэ, элитэ ехэ ленинецтэй москвагайхидай хэһэн энэ уулзалга туйлай ехэ удхашанартай һүр жабхаланта ушар хэрэг болоо.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. Н. Шелепин** гэгшэдэй президиумдэ ерэхэдэ сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

КПСС-эй Калининска районой комитедэй секретарь **В. Г. Ломоносов** үгэ хэлэжэ, суглаа нээбэ.

Удаань «Серп ба Молот» заводой ахалагша мастер, этигэмжэтэ нюур **И. С. Кулагин**, 48-дахи больницын главна врач **А. Г. Фомина**, Социалистическэ Ажалай Герой, ленинскэ шангай лауреат, академик **А. Ю. Ишлинский**, «Москва-Сортировочная» гэжэ локомотивуудай депогой электровозой машинист **А. М. Богомолов** гэгшэд үгэ хэлэжэ, мартын 18-да коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй хүсэн түгэс нэгэдэлэй кандидадай түлөө, манай партиин, совет арадай үнэн сэхэ хүбүүн нүхэр Н. С. Хрущевой түлөө, газар дэлхэй дээрэ эгээл һаруул һайхан зол жаргалта байгуулалта—коммунизмын түлөө дуугаа үгэхыень уряалаа.

Суглаан дээрэ нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, нүхэр Н. С. Хрущев үгэ хэлээ.

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд! СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар намайе Москва городой һунгуулиин Калининска округой ажалшадай хэдэн удаадахияа дахяад дэбжүүлһые мэдэхэдээ, би гүнзэгы ехээр баясаһан байнаб.

Энээнэй түлөө хамагай түрүүндэ, таанадта, таанадаар дамжуулан, һунгуулиин Калининска округой бүхы ажалшадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхые, тон ехэ этигэл найдабарииетнай харюулхын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүйб гэжэ таанадые найдуулхые би хүсэнэб.

Эндэ үгэ хэлэхэдээ, нам тухай олон һайн үгэнүүдые дурдаһан бүхы нүхэдтэ баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Өөртэнь нимэ этигэл найдабари үзүүлһэн баримтые Советскэ Союзай Коммунистическэ партида арадай угаа ехээр этигэдэг, инаг дуратай байһан ушар гэжэ коммунист бүхэн тоолодог. Юуб гэхэдэ, коммунист партиин хүтэлбэреэр ажалладаг, манай үнэн зүб хэрэгэй — коммунизмын хэрэгэй илалтын түлөө тэмсэдэг байна бшуу!

Мүлжэгшэдэйшье, мүлжүүлэгшэдэйшье байхагүй, ажал хүдэлмэри хэһэнһээ уламжалан хүнэй ажабайдалай эрхим һайн, хангагданги, болбосон ёһоной болодог тиимэ общество газар дээрэ байгуулхые бүхы дэлхэйн ажалшад олон зуун жэлдэ һанажа шэбшэжэ ябадаг байгаа. Коммунис һургаал бүхы дэлхэйн ажалшадай туг болоһон байна. Тэдэнэр ехэ найдабаряа, өөһэдынгөө ажабайдалай уг зорилгонуудые энэ һургаалтай холбоно.

Манай орон социалис болон коммунис байгуулалтын замда түрүүлжэ ороһон байна. Мүнөө социализм миил һанал хүсэл, сэдьхэл татама холын һанал бодол байхаяа болёо. Социализм хадаа манай бодото ажабайдал болоно. Социализм хожомоо бэшэ, харин бүри мүнөө обществын хүгжэлтын шэнэ замда ороһон хэдэн олон оронуудай арадуудта угаа ехэ материальна болон оюун бодолой баялигые олгон үгэнэ.

Нүхэдүүд! Советскэ Союзда социализмын илалта имагтал маанадай илалта бэшэ байна бшуу. Энэ хадаа марксистско-ленинскэ һургаалай илалта, бидэндэ аха дүүгэй дэмжэлгэ хододоо үзүүлдэг, үзүүлжэшье байһан дэлхэйн бүхы оронуудай ажалшадай илалта мүн болоно.

Манай орон мүнөө хүгжэлтынгөө шэнэ шатада ороод байна. Коммунис байгуулалтын программа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXII съезд дээрэ баталан абтаа. Энэ программые мүнөө үеын Коммунистическэ Манифест гэжэ нэрлэдэг.

Хэрбээ коммунизмын һүлдэ үзэгдэл Европо соогуур үзэгдэнэ гэжэ Маркс болон Энгельсын бэшэһэн Коммунистическэ Манифест соо сопосхогдоһон байгаа һаа, харин мүнөө энэ «һүлдэ үзэгдэл» түгэлдэр хүсэн — Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд болоод байна бшуу. Дэлхэйн социалистическэ системэ саг үргэлжэ ургана, хүсэ шадалаа арьбадхана, экономико болон соёл культураяа хурдан түргэнөөр хүгжөөнэ, найруулан зураглажа хэлэбэл, бэе махабадань элитээр маряажан томо болоо. Газар дэлхэй дээрэ коммунизмын бата бэхеэр тогтоһые, сааша саашадаа коммунизмын улам хүгжэхэ, коммунизмын илан мандаха байһые имагтал һохор хүн харангүй байжа болохо байна! Түрүүшын Коммунистическэ Манифестые уншангүй, дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдтэ сэгнэлтэ үгэхэдөө тэрэнние хараадаа абангүй байһаншье хүнүүд мүнөө манай программые анхаралтайгаар шэнжэлэн шудална. Юуб гэхэдэ, коммунистнууд хэлэһэн үгэдөө хүрэдэг байһанаа бодотоор гэршэлэн харуулһан байна бшуу.

Бүхэ дэлхэй дээрэхи олон миллион ажалшад, манай ханинар, научна коммунизмые баримталан ябагшад коммунис байгуулалтын амжалтануудаар, манай хүгжэлтын асари ехэ түсэбүүдээр ехээр баясадаг байна. Тиихэдэ коммунизмын дайсад хадаа гоёор бодогшодой бүтэхэгүй һанал гэжэ манай агууехэ һургаалые тоолохоёо болёод байна. Ушарынь коммунизм бодотоор бэелүүлэгдэжэ байна бшуу. Коммунизм хадаа хархис хүсэнүүдтэ, хүн түрэлтэнэй общественые нэгэ хэбээрнь үлөөхые, капиталис оронуудта монополистическэ капиталай эзэрхэлгые, хүниие хүнэй мүлжэлгые үлөөхые оролдогшодто бодото аюул боложо үгэнэ. Эгээл иимэһээ коммунизмын үзэл бодолой һанаа сэдьхэл татама хүсэн тэдэнние айлгана.

Нүхэдүүд! Манай ороной Верховно Соведэй — манай гүрэнэй дээдэ органой һунгалта — дүрбэн жэлэй үнгэрхэ бүридэ болодог юм.

Энэ хадаа арадай һайндэр, һайн һайхан заншал болоһон һайндэр гээшэ. Манай оронай хи һунгалтануудта һунгагшад бултадаа шахуу хабаададаг. Иимэ ушар дэлхэйн нэгэшэ капиталис орондо үзэгдэдэггүй юм. Манай орондохи һунгалтануудта һунгагшадай олоороо хабаададаг байһанииинь яһала ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, засагайнгаа органуудта өөһэдынгөө эрхим түлөөлэгшэдые арад һунгадаг байна.

Манайда конгрессэй һунгалтын болоходо хоёр кандидат һунгагдаха зүбшөөлөө үгэдэг гэжэ Америкын Холбоото Штадуудай буржуазна ёһоной ажабайдалые идхан номногшод һайзгайрхалдадаг байха юм. Энэ хадаа демократиин эгээн дээдэ шатын үзэгдэл гэһэншүүгээршье харуулхые тэдэнэр оролдодог.

Хоёр ямар кандидадууд һунгагдаха зүбшөөлөө үгэдэг байнаб? Эдэ кандидадууд ямар партинуудһаа дэбжүүлэгдэнэб? Буржуазна хоёр гол партинуудһаа — демократическа болон республиканска партинуудһаа дэбжүүлэгдэнэ. Зүгөөр, эдэ хоёр партинуудай хоорондо үнэндөө ямаршье илгаа байхагүй гэжэ американецүүд өөһэдөө хэлэдэг. Эдэнэр хоюулан мүлжэгшэ ангинуудай аша туһые харадаг байна. Тиимэһээ монополист-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Бүгэдэ арадай һайндэр

...ор бүгэдэ һайндэр — ... Верховно һунгалтын үдэр. ... XXII съездын түүхэ... хэбэринүүдээр, съез... ...ан абаһан партиин ...аар, мүн ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэ... зоригжоһон совет ...алай болон поли... ...эгдөөгүй ехэ дэб... оршон байдалда ... Верховно Соведтэ ... боложо байна.

...м-ленинизмын сэ... һургаалаар зэбсэг... ...рэл Коммунистическэ ... хүтэлбэреэр ма... ...рад амжалта, илал... урагшаа коммунизм ... бата найдамтайгаар ... бүхы совет арадтаяа ... ...алис мүрысөөндэ ... ...оһон Бурят ороной... ...шад коммунизмын ... өөһэдынгөө хубита ... Республикымнай ... ...на предприятинуу... ...да ябадаг парово... завод, онһожоруу... ...шэлэй завод, нарин ...абрика, Тимлюгэй ...эрэй завод болон ...галтын хүндэлэлдэ ...ганнуудаа нэрэтэй ... бэелүүлээ. Кол... ...уд мал ажалай ...дые элбэг дэлбэ... ...г, гүрэидөө ехээр ху... болохын түлөө орол... ...аа, яһала һайн үрэ ...а. Жэшээнь, Зака... ...агай колхозууд гү... ...а худалдаха түрүү... ...лай түсэбые аяар ... эсэстэ 156 процент ... тухайгаа элидхээ ...оной энэ үеынхи... ...бал, тус аймагайхид ... ехэ мяха худалдаа. Хоринн, Тарбагатайн, ... Зэдын аймагуудай ...хозууд мяха худал... ...арталайнгаа түсэб ... урид дүүргээ. ...аархин гүрэндэ һү ... түсэбөө 122 про... ...ээхэй. Тарбагатайн ... үндэгэ худалдаха ... үлүүлһэн байна. ... оронние коммунизм ... багшын сэсэн

мэргэн заабаряар шууд сэхэ ударидан ябадаг Коммунистическэ партидаа, түрэл Эхэ орондоо СССР-эй бүхы арадууд хизаарлашагүй дуратай, үнэн сэхэ байһанаа баатар ажалаараа үшөө дахин гэршэлжэ, һунгалтын үдэрые баяр баясхалантайгаар, ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаба.

СССР-эй Верховно Соведэй мүнөө боложо байгаа һунгалтые мүн лэ урданайхидаал адляар манай Коммунистическэ парти партийнабэшэ хүдэлмэришэдтэй, таряашадтай, интеллигенцитэй хамта эбдэршэгүй холбоо барисаатайгаар, бата нэгэдэлтэйгээр үнгэргэжэ байна. Ленинэй байгуулһан Советскэ Союзай Коммунистическэ парти болбол арад зоной аша туһада оршожо байдаг, манай үе сагай, манай арадай оюун ухаан, алдар солонь, арюун һайхан һэшхэлынь болонхой гэжэ совет ажалшад һайн ойлгодог, мэдэдэг ха юм. Парти болон арадай хоорондохи бата нэгэдэлэй эбдэршэгүй хэрэм шэнги байһаниинь ажабайдалаар, түүхээр шалгагдан батадхагданхай бшуу.

Мүнөөдэр совет хүнүүд социалистическэ демократиин ёһо гуримуудые баримталан, нюусаар дуугаа үгэжэ, тэгшэ эрхэтэйгээр өөһэдынгөө эрхим түлөөлэгшэдые СССР-эй Верховно Соведтэ һунгахань. Һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ манай республикын ажалшад 14 эрхимүүдэй эрхимүүдые нэрлэжэ, һунгалтын үдэр нэгэл хүн шэнгеэр, нэгэл һаналтайгаар тэдэнэйнгээ түлөө дуугаа үгэхэ байһанаа мэдүүлээһэн.

Ажалдаа һайн һайхан жэшээ харуулжа ябадаг, алдарта партидаа, Совет орондоо, түрэл арадтаа үнэн сэхэ, хүн зоной аша туһада эдэбхи үүсхэлээ, ами наһаяа гамнангүйгөөр зорюулдаг хүнүүд СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэнхэй. Тэдэнэй дунда суута хонишон Ц. Б. Буянтуев, кукурузашан Р. Д. Гонсорунов, һаалишан С. О. Бальжинова, хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд И. Л. Щапов, М. Е. Афанасьева, колхозой агроном Ю. И. Лютаева, СССР-эй арадай артист Л. Л. Линховоин, партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Г. П. Тюменцев, партиин, гүрэнэй ажал ябуулагшад М. А. Яснов, Е. Ф. Кожевников, В. М. Рябиков, В. Р. Филиппов, А. У. Модогоев, А. В. Давыдов гэгшэд болоно.

Һунгалтын урда тээ республикымнай предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, һургуулинуудта, тосхон һууринуудта — хаа хаанагүй өөһэдынгөө дэбжүүлһэн кандидадуудтай ажалшад баяр баясхалангай оршон байдалда уулзаһан, һанаһан бодоһоноо хөөрэлдэһэн байна.

Арад зон хадаа ороноймнай дээдэ засаг бологшо СССР-эй Верховно Соведтэ тэдэниие өөһэдынгөө үмэнэһөө түлөөлхэ зуураа, һунгамалнуудтаа айхабтар ехэ этигэл найдабари үзүүлнэ ха юм. Тиимэһээ арадай зарсанар болохо нүхэдтөө захяа заабари, һанамжа дурадхалнуудаа сэхэ руунь хэлэжэ үгэһэн, арад түмэнэй аша туһын түлөө үндэр ехэ уялгаяа үнэн сэхээр дүүргэхыень һунгагшад үнэн зүрхэнһөө юрөөһэн байха юм.

Иигэжэ «Соведүүдтэ депутат болохо кандидадуудые дэбжүүлхэдээ, эгээл эрхимүүдыень, зоной дунда хүндэтэй хүнүүдыень һунгахын тулада кандидадуудай өөрыншье, мүн ажал хэрэгэйншье шанарые суглаанууд дээрэ, хэблэлдэ тон үргэнөөр, бүхы талаарнь зүбшэн хэлсүүлхэ хэрэгтэй» гэһэн партиин шэнэ Программа дотор заагдаһан заабари бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэ бшуу. Энэмнай социалистическэ демократиин улам саашадаа хүгжэжэ, коммунизм байгуулха үедэ Соведүүдэй үүргын бүри дээшэлжэ, олониитын . эмхинүүдэй шэнжэтэй боложо байһые гэршэлнэ.

КПСС-эй XXII съездын һүүлээр зарлагдаһан ЦК-гэй мартын Пленум коммунизм байгуулха, мүн партиин шэнэ Программые бэелүүлхэ талаар шухалын шухала зорилго табяа, орон доторoo хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абадаг болохо хэмжээнүүдые хараалан тодорхойлоо. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ гээшэ коммунизм байгуулагшадай нангин уялга.

Хүндэтэ һунгагшад! СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй түлөө дуугаа үгэхэдөө, бидэнэр КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө, манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө, арадай жаргалта байдалые улам саашадань һайжаруулхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө үгэхэ байнабди. Тиимэһээ коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй хамтын кандидадуудай түлөө нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэе!

Һунгалтада бултадаа хабаадая!

ТАСС-эй МЭДЭЭСЭЛ

Советскэ Союзда 1962 оной мартын 16-да ээлжээтэ хэмэл одон табигдаба.

Даб дээрэ нягталан тооложо гаргаһанай ёһоор, хэмэл одон дэлхэйе тойрохо замдаа ороо. Тэрэнэй газарһаа холодон ошохо зайнь 980 километр, дүтэлэн ерэхэ зайнь 217 километр болоно. Хэмэл одон 96,35 минутын туршада дэлхэйе тойроно. Энэ хэмэл одоной ябаха харгы дэлхэйн бүһэлүүртэ—49 градус налуугаар табигданхай.

Хэмэл одон дээрэ научна аппаратура, радиотелеметрическа түхеэрэлгэ, 20,003, 90,018 мегагерц частота дээрэ хүдэлдэг радиопередатчик табигдаһан.

Советскэ Союзай газар дээрэ байдаг залан хүтэлбэрилхэ, хэмжэн гаргаха тусхай пунктнууд хэмэл одоной хойноһоо хинан хаража, телеметрическэ мэдээнүүдые абажа байна.

Мартын 16-да хэмэл одон иимэ городууд дээгүүр ниидэн гараха: Нью-Йорк—19 час 46 минута, Аддис-Аббеба—20 час 12 минута, Веллингтон—20 час 50 минута, Лос-Анжелос— 21 час 18 минута, Оттава—21 час 27 минута, Мельбурн—22 час 26 минута.

Агаарай дээдэ талые, замбуулин дайдые шэнжэлхэ программа бэелүүлэгдэжэ байнхай. Энэ хэмэл одо табиһан ушар тэрэнэй үргэлжэлэлынь болоно. Энэ программые дүүргэхын тула Советскэ Союзай ондо ондоо космодромуудһаа 1962 оной туршада хэмэл одонууд олоор табигдаха юм.

Шэнжэлхы хүдэлмэри ябуулха научна программа иимэ зорилгонуудые табина:

— Радиодолгинуудай таралгые шэнжэлхын зорилгоор ионосферэдэ тусхай элшэ хүсэтэй бодосуудай сугларалгые шэнжэлэлгэ;

— Бага элшэ хүсэнэй корпускулярна ябасые, мүн бодосуудыень шэнжэлэлгэ;

— Замбуулин дайда соогуур удаан саг соо ниидэхэдэ радиациин ямар аюул хойшолонтой байхые тодорхойлхын зорилгоор газарай радиационно бүһэлүүринүүдэй элшэ хүсэнэй бүридэлые шэнжэлэлгэ;

— Замбуулин дайдын элдэб элшэ гэрэлэй анханай бүридэл, элшэ туяанай ямараар хубилдагые шэнжэлэлгэ;

— Газарай магнитна полиие шэнжэлэлгэ;

— Наранһаа, замбуулин дайдын бусад мүшэнүүдһээ гарадаг богони долгито элшые шэнжэлэлгэ;

— Агаарай дээдэ талые шэнжэлэлгэ;

— Замбуулин дайда соогуур ниидэхэ түхеэрэлгэнүүдэй конструкциин элдэб хубинуудта һолирой нүлөөе шэнжэлэлгэ;

— Газарые тойроһэн агаарта үүлэнүүдэй хайшан гэжэ хубаарилагдадаг, бии болодог ушарые шэнжэлэлгэ.

Гадна замбуулин дайда соогуур ниидэхэ аппарадуудай конструкциин олон хубинууд шалгагдажа, һайжаруулагдаха байна.

Иимэ түхэлэй хэмэл одонуудые табиха тушаа тусхай мэдээсэлнүүд толилогдохо.

Хараалагдаһан программые бодото дээрэнь бэелүүлээд байхадаа, совет эрдэмтэд агаарай дээдэ талын, замбуулин дайдын физикые шэнжэлхэ шэнэ арга боломжонуудтай болохо юм.

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгын үргэлжэл

нуудые, фабрика, заводуудай эздые, тайлбарилан хэлэбэл, бүри 1917 ондо эзэрхэлгыень совет арадай зайсуулан усадхаһан ангинуудые түлөөлдэг элдэб кандидадуудай хоорондо һунгалтын үедэ зүрилдөө жүтөөн гарадаг байна. США-гэй республиканска болон демократическа партинуудай хоорондохи эгээн гол илгаа гэхэдэ, республиканска парти заанииие, демократическа парти элжэгэниие өөрынгөө һүлдэ тэмдэг болгоһон байха юм. Тэдэнэй али нэгыень шэлэхэнь Американ һунгагшадта ямар бэрхэтэй гээшэб гэжэ таанад һанаад үзыт.

Мүнөөнэй һунгалтын урда тээ кампаниин үедэ нэгэ хүдэлмэришэнэй хэлэһэн үгые би зохидшооһон байнаб. Тэрэ иигэжэ хэлээ: «Бидэнэр, совет хүнүүд,— коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүд— нэгэ хүнэй түлөө, зүгөөр арадай ёһотойл эрхим түлөөлэгшын түлөө дуугаа үгэдэг байнабди. Энэ хадаа Америкын Холбоото Штадуудайхида орходоо һураггүй һайн. Тэндэ хоёр кандидадай али нэгые шэлэхыень хүнүүдтэ дурадхадаг байна. Тэдэнэй нэгэниинь нүгөөдэһөө үлүү һайн байдаггүй ха юм. Ушарынь тэдэнэр хоюулан арад зондо ямаршье хамаагүй байдаг».

Верховно Совета олон миллион ажалшадай дэбжүүлһэн коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадууд хадаа промышленна предприятинуудай, совхозуудай хүдэлмэришэд, колхознигууд, эрдэмтэд, врачнууд, багшанар, уран зохёолшод, инженернүүд, агрономууд, манай ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд, партийна болон профсоюзна хүдэлмэрилэгшэд болоно. Депутатта кандидат бүхэн коммунис байгуулалтын али нэгэ һалбарида хүдэлдэг, арадай ажабайдалтай таһаршагүй холбоотой байдаг. Теэд, энээнһээ ондоо байжа шадахашьегүй, юуб гэхэдэ, ажалшадай депутадуудай Соведүүд — үнэхөөрөөл арадай засагай органууд болоно. Тэдэндэ арад өөрынгөө эрхим хүбүүд, басагадые һунгажа, ороп доторхи бүхы засаг түрнеэ тэдэндэ хүсэдөөр найдадаг байна.

Америкын Холбоото Штадта, бусад империалис орондта тад ондоо байдаг. Тэндэ конгресс болон парламентдтань монополистическэ капиталай түлөөлэгшэд диилэнхи олонхинь байдаг юм. Харин монополистнууд парламентнуудта өөһэдөө орожо һуулсахые үсөөн ушарта зүбшөөдэг. Ажалшадые хүсэдөөр мэхэлхын тулада монополистическэ капиталай эгээн лэ үгэ дууламгай зарсанарые парламентнуудта тэдэнэр дэбжүүлдэг байна. Тиихэдэ капиталай эдэ туһамаршад бүри хоролхуугаар оролсон, баян эзэдэйнгээ аша туһые хамгаалдаг. Юуб гэхэдэ, энээнэйнь түлөө тэдэндэ түлөөһэ түлэдэг байна. Капиталистнууд өөһэдынгөө зарсанарые шадамараар шэлэн олодог, үнэн сэхээр алба хэһэнэйнь түлөө тэдэндэ бардамаар түлэдэг юм.

Буржуазна обществын нүрам үмхирһэн, хуурмаг парламентаризмые ондоо эмхи зургаанаар һэлгэхэ, тиихэдэ «тэндэ һаналаа хэлэхэ, зүбшэн хэлсэхэ эрхэ сүлөөе мэхэ гохо болгохогүй, яахадааб гэхэдэ, парламентаринар өөһэдөө хүдэлхэ, өөһэдынгөө гаргаһан хуулинуудые өөһэдөө дүүргэлтэ болгохо, ажабайдалда болодог ушарнуудые өөһэдөө шалгаха, һунгагшадайнгаа урда өөһэдөө сэхэ харюусаха эмхи зургаануудаар эрид шууд һэлгэхэ» тухай агууехэ Ленинэй заабариие бидэ хэлбэришэгүйгөөр, нарин нягтаар бэелүүлнэбди. (Ленин, зохёолнууд, 25-дахи том, 396-дахи нюур).

В. И. Ленин 1917 ондо энэ зорилгые табихадаа, хэтэдээ мүнхэ Парижай коммунын дүй дүршэлдэ түшэглэһэн байгаа. Парижай коммунын гайхамшагта ойе бүхы дэлхэйн ажалшад шэнгеэр бидэнэр Верховно Соведэй һунгалтын үдэр тэмдэглэхэ байнабди. Тиимэ болохолоороо, мартын 18-най үдэр бидэндэ хоёр дахин ехэ һайндэр болоно гэхээр.

Парижай коммуна хадаа «хүдэлмэрилжэ байдаг, тиихэтэй хамта, хуули гаргадаг, хуулинуудые дүүргэлтэ болгодог корпораци мүн» гэжэ Маркс тодорхойлһон байгаа.

Ажалшадай депутадуудай Совецүүд хадаа тиимэ «хүдэлмэрилжэ байдаг корпорацинууд» болоно гээшэ. Мүнөө коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үедэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргэ бүри дээшэлнэ. Совецүүд хадаа гүрэнэй болон олониитын организацинуудай шэнжэтэй байдаг гэжэ мэдээжэ. Тэдэнэр бүхы хүдэлмэридэнь ниитэ ажалшадай үргэнөөр, эгээн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг олониитын организацинууд шэнгеэр ажалаа эрхилдэг боложол байнхай.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй турша соо манай социалис Эсэгэ орон өөрынгөө хүгжэлтэдэ шэнэ ехэ илалтануудые туйлаа. Энэ арсашагүй баримта хадаа шэнэ депутадуудай һунгагдахада өөрынгөө эрхэ түлөөлгые хуряахаяа байһан Верховно Соведэй үрэ ехэтэйгээр ажаллаһые харуулжа үгэнэ. Нүхэдүүд, эдэ илалтануудые туйлаад байхадамнай коммунизмын шэнжэ тэмдэг бүри элеэр харагдадаг болоод байна. Бидэнэр коммунизм тээшээ дабшанабди, тэрээндэ заабол хүрэхэбди!

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгагдаха, тэндэ үндэр дээдэ нэрэтэ арадые түлөөлхэ гээшэ хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг болоно. Зүгөөр, хэндэ ехэ найдабари олгогдоноб, тэрээнһээ ехэ эрилтэ хэгдэдэг гэжэ хэлсэдэг байна бшуу.

Ажалшадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, Верховно Соведэй депутадта кандидадууд һунгагшадтай өөрынгөө һанамжанууд тухай үнэн сэхэ рууь хөөрэлдэдэг байна. Бидэнэй хэмнайшье бүхы юумые гансата элбэг дэлбэг болгохобди гэжэ найдуулдаггүй, бэелүүлэгдэхын аргагүй уряа лозунгнуудые һунгалтын урда тээ тунхагладаггүй байна.

Орон доторхи ажал хэрэгэй ямар байдалтай байһые совет хүнүүд һайнаар мэдэдэг. Манай гүрэнэй бүхы ажабайдал, дээдэ органуудайшье, гүрэнэй аппарадай доодо шатын эмхинүүдэй, мүн ниитын организацинуудайшье ажал-ябуулга дээрэһээ абаад доро хүрэтэрөө элитээр, демократида үндэһэлэн бэелүүлэгдэдэг. Парти болон гүрэн арадтаяа хододоо зүбшэл хэдэг, урагшаа дабшаха саашанхи түсэбүүдые арадтаяа хамта зохёодог, мүн эдэ түсэбүүдые бэелүүлхэ замуудые хараалдаг байна. Нүхэдүүд, эгээл нимэһээ коммунис байгуулалтада манай илалта зүүн дэгээн туйлагдахагүй гү, али урдань хэлсэдэгэй ёһоор, тэнгэриһээ буужа ерэхэгүй гэжэ мүнөө хэлэхые би хүсэнэб.

Совет хүн бүхэнэй, промышленна предприяти, колхоз, совхоз бүхэнэй, ажалшадай коллектив бүхэнэй һайнаар ажаллаха тудам коммунис байгуулалтын талаар партиин хараалһан түсэбүүд улам бүри амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ. Хараалагдаһан түсэбүүдые дүүргэлгэдэ эрхим туһа нэмэри оруулалсаха гээшэ нангин уялгамнай болоно гэжэ бултанаймнай тоолоо һаа, хараалһан зорилгодоо бидэнэр бүри түргэнөөр хүрэхэбди. Коммунис байгуулалтын агуу ехэ хэрэгтэ тиимэ багахан участок болон хэрэг байхагүй. Коммунис байгуулалтын эгээн бишыханшье участогта бэелүүлэгдэһэн хэрэг манай бүхы хүдэлмэридэ олон ушарта шиидхэхы удха шанартай байдаг.

Хабарай һаяхан эхилжэ байхада манайда СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта болохонь. Энэ хадаа байгаалиин, мүн хүнэйшье шэнэ хүсэ шадал орожо байһан үе саг болоно. Һайн таряашанай полиёо эрхим үрэһөөр тарижа хабарые угтадаг шэнгеэр, коммунис байгуулалтын энэ хабарые дайшалхы ёһоор, зэбсэг түгэлдэрөөр угтая.

Нүхэдүүд! СССР-эй Верховно Соведэй урда тээхи һунгалта 1958 оной мартын 16-да болоо гэжэ таанад һанана ёһотойт. Эгээн хүгжэнги капиталис оронуудые экономическа хүгжэлтын талаар хүсэхэ, ахин гараха гэжэ Ленинэй тодорхойлһон зорилго тээшэ бүри тиихэ үедэ бидэнэр ехэ алхамаар урагшаа дабшажа ябаабди. Зүгөөр эдэ жэлнүүдтэ бүри ехээр, улам түргэнөөр бидэнэр урагшаа дабшадаг болоһон байнабди.

Эдэ зарим статистическэ мэдээнүүд олон юумэн тухай хэлэжэ үгэнэ. Промышленна продукциин жэл бүриин дунда зэргын ургалта эдэ дүрбэн жэлэй турша соо Америкада 2,2 процент болоһон байгаа һаань, Советскэ Союзда—10,1 процент болоһон байна. Энэ үе соо булад хайлуулгын манайда 19 миллион 600 мянган тонноор гү, али 38 процентээр нэмэһэн байгаа һаань, США-да 14 миллион 300 мянган тонноор гү, али 14 процентээр хороһон байна. 1957 онһоо 1961 он хүрэтэр нефть абалга СССР-тэ 67 миллион 700 мянган тонноор гү, али 69 процентээр нэмэһэн байгаа һаань, США-да оройдоол 1 процентээр ехэ болоо.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй турша соо манайда хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай тоо 12 миллион 900 мянган хүнөөр гү, али 24,2 процентээр олон болоо. Советскэ Союзда хүдэлмэригүйдэлгэ үни хада үгы болонхой. Совет хүн бүхэн ажал хэхэ эрхэтэй, тиигээд өөрынгөө хэһэн ажалай хэмжээнэй болон шанарай зэргээр түлөөһэ обществоһоо абадаг. Америкын Холбоото Штадуудта энэ үе соо хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 1 миллион 900 мянган хүнөөр нэмэжэ, угаа ехээр олошороо гэбэл таба миллион хүн болоо. Тэрэнһээ гадна, миллион американецууд хүсэдөөр хүдэлдэггүй байха юм.

Манайда Советскэ Союзда хүн зомнай залуу үетэн боложо, хүдэлмэригүйдэлгэ гээшэ ямар байдаг юм гэжэ тодорхой һайнаар мэдэхэ хүнүүд мүнөө тон үсөөн үлөө. Хүдэлмэригүй хүн ямар байдаг бэ гэжэ ойлгохын тулада энэ ушарые бэеэрээ үзэжэ, иимэ хүнэй яаха аргагүй байдалтай байһыень мэдэрхэ хэрэгтэй гэжэ хэлсэдэг байна бшуу. Тэрэнэй гэртээ ерэхэдэнь бүлэнэрынь: һамган болон үхибүүдынь хүлеэжэ байдаг, гэед үглөөдэр хүдэлмэри олохо, тэдэнэй хүндэ хүшэр байдалые хүнгэдхэхэ ямаршье найдабари тэрээндэ байдаггүй. Элүүр бэетэй хүнэй ажаллахые хүсэдэг, ажаллаха газарай бии байдагшье һаань, энэ ушар тохёолдожо, тэрээндэ хүдэлмэри олдодоггүй. Юуб гэхэдэ, орон дотор хэрэглэлһээ үлүү гаратар юумэ бүтээгдэһэн байдаг. Орон дотор булгадаа садхалан тэнюун, хубсаһа хунартай байһан дээрэһээ хэрэглэлэй зүйл үлүү гарадаг бэшэ, харин хүн зоной юумэ худалдан абаха шадабари бага боложо, олон хүнүүд ядаран тулидаг, эгээн шухала юумэнүүдыешье худалдажа абаха аргагүй байдаг. Тиимэһээ ехэ эд бараа худалдаха газар олдодоггүй байна. Энэ хадаа капитализмын үедэ тохёолдодог ушар гээшэ, тэрэнэй удхыень Маркс, Энгельс, Ленин һайса элишэлһэн байна.

Капиталистнууд иимэ гүримүүдһаа арсажа шадахагүй. Эреэн гүрөөһые үбһэ ногоогоор эдеэлдэг болгохо аргагүй ха юм. Тэрэ хадаа мяхаар хооллодог дээрэһээ иимэ юумэ хэжэ шадахагүй байна. Капитализмда орходоо коммунизм үлүү һайн гэжэ монополистые, капиталистые үгэдөө оруулха, тэрээндэ тодоруулжа үгэхэ аргагүй. Үгэдөө оруулха гээшэ ямар удхатайб? Энэ хадаа «минии» гэжэ тэрэнэй хэлэдэг предприятинуудые арадай зөөри болохын, тэдээн тухай ажал хэдэг хүнүүдэй «манай» гэжэ хэлэхын тулада өөрынгөө капиталнуудһаа арсаха тухай тэрэниие үгэдөө оруулха гэһэн удхатай байна.

Өөрынгөө бүхы баялигһаа һайн дураараа арсахаар тиимэ капиталистые таанад хаанаһаа олохо гээшэбта?

Имагтал эбтэй этэй бүлэ боложо эмхидэн жагсаад, засагаа өөрынгөө гарта абаһан хүдэлмэришэн анги баялигуудай арадай мэдэлдэ орохо ябадалые туйлажа шадаха байна. Энээниие амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада өөрыень эмхидхэн жагсаажа, зүб замаар хүтэлжэ шадаха парти хүдэлмэришэн ангида хэрэгтэй. Имагтал коммунистическэ парти иимэ парти боложо үгэнэ гэжэ түүхын дүй дүршэл харуулна. Иимэл партитай болоод байхадаа хүдэлмэришэн анги илажа шадаха, иимэ илалта туйлагдаха, туйлагдаха, туйлагдахал байха!

Капиталистнуудай ямаршье маани мэгзэм, ямаршье үгэли коммунизмын илалтые сайсуулжа шадахагүй! Байн байн энэ илалта туйлагдахал.

Манай ажал, Советскэ Союзда коммунизм байгуулга ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлхэ эһээлтэ боложо үгэнэ гээшэ. Гэрэй бэрхэ эзэн эхэнэрэй блин ямараар шарадагые мэдэнэ гүт. Хэрбээ эһээлтын һайн байгаа һаа, эһээһэн талханиинь хүгжэм шэнги шууян бусалжа байдаг. Манайдахи, бусад оронуудтахи социализм болон коммунизмын амжалтанууд социализмын шэнэ илалта туйлаха эрхэ нүхэсэл бии болол тые түргэдхэнэ.

Манай Коммунистическэ партиин, аха дүү коммунистическэ партинуудай ажалябуулга, манай коммунис байгуулалта хадаа удхаарнь жэшээлжэ хэлэбэл коммунизмын шэнэ илалтые түргэдхэхэ ямар нэгэн зэргын эһээлтэ болоно гээшэ.

Буржуазна оронуудай журналистнууд эндэ байлсана. Дэлхэйн революци хэхые, бүхы дэлхэй дээрэ коммунизм байгуулхые Хрущев уряална, тиимэһээ энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха аргагүй гэхэ мэтээр тэдэнэр энэ дороо бэшэхэл байха даа.

Господинууд, дураараал бэшэжэ байгыт! Таанад бүхы дэлхэй дээрэ капитализмын илахые хүсэнэ бэшэ аалта. Тиимэ болохолоороо, дэлхэйн коммунизмые пропагандалха мүн лэ тиимэ эрхыемни намһаа хаһахые таанад юундэ хүсэнэ гээшэбта? Тэгшэ эрхэ байдал гээшэмнай хаана гээшэб?

Манай ороной болон капиталис дэлхэйн эгээн хүгжэнги ороной экономикын байдалые гэрэл дээрэ хараһан шэнгеэр элирүүлжэ үгэһэн мэдээнүүдые зэргэшүүлжэ үзэхэдөө, манай социалистическэ системын түлөө омогорхохоор болоно. Социалистическэ системэ хадаа арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, коммунизмын гэгээн гэрэлтэ орьёл тээшэ тогтон торонгүйгөөр урагшаа дабшаха арга арадта олгоно.

Промышленна болон хүдөө ажахын продукциин юрэнхы хэмжээнэй талаар, мүн продукци үйлэдбэрилгын хүн бүхэндэ хүртэсын талаар бидэнэр Америкын Холбоото Штадуудые 1970 ондо ахин гарахабди, Америкада туйлагдаһан мүнөөнэй хэмжээе 1980 ондо холо үлүүлхэбди гэжэ манай программа тангариглан соносхоно. Энээнэй туйлагдажа болохо байһанда баруун оронуудтахи олохон хүнүүд бүри һая болотор этигэдэггүй, манай хүсэл эрмэлзэлгые наадалхашье һанаатай байдаг һэн. Зүгөөр саг хубилдаг, мүнөө өөһэдтэнь орходоо бидэнэй түргэнөөр урган хүгжэдэг байһые Америкын эрдэмтэд болон аралжаа наймаашадһаа гадна, президент Кеннеди өөрөөшье мэдэрдэг. Мүнөө тэдэниис бидэнэй ахин гараха болзор тухайл арсалдадаг, буляалдадаг байна. Теэд арсалдажа буляалдажа байг лэ. Хэнэй зүб байһые ажабайдал харуулха, энэ ушар удаан тиимэ саг соо хүлеэлгэхэеэ болёо.

Бидэнэй долоон жэлэй түсэбые баталан абахадамнай «Юрэ бусын түсэб!», «Идхалга хэһэн түсэб!» гэжэ байгаад баруун оронуудта хоро шараа бусалан оог хашхаралдаа гаргадаг һэн. Зүгөөр гурбан жэл үнгэрөөд байна, бидэнэр юу харанабибди! Эдэ гурбан жэлэй турша багсаахада 1937 ондо бүхы советскэ промышленностиин бүтээһэнэй шэнээн промышленна продукци имагтал түсэбһөө гадуур гаргагдаһан байна.

Нүхэдүүд! Советскэ Союз дотор коммунизм хорин жэлэй турша соо гол түлэб байгуулагдаха гэжэ манай партиин Программа соносхоно. XXII съездын болоһонһоо хойшонхи энэ багахан саг соо совет арадай баатарлиг ажалаар ямар юумын хэгдээд байһаниие бидэнэр мүнөө хаража шадаха байнабди.

Бүхы нэгэдэхи табан жэлэй турша соо бүтээгдэһэндэ орходоо хоёр шахуу дахин ехэ гү, али бүхы 1950 онойхидо орходоо ехэ промышленна продукци манай орон дотор имагтал һүүлшын дүрбэн һарын (1961 оной ноябрь—1962 оной февраль) турша соо бүтээгдээ.

Жэшээлхэдэ, эдэ дүрбэн һарын турша соо 24 миллион тонно, тайлбарилан хэлэбэл, бүхы 1913 онойхидо орходоо зургаа шахуу дахин ехэ булад хайлуулагдаа.

58 миллион тонно, тайлбарилан хэлэбэл, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусхэ дайнай эхилхын урда тээхи бүхэли жэлэй турша соо СССР-тэ абтаһанда орходоо хоёр дахин шахуу ехэ нефть абтаа.

Дүрбэн һарын турша соо 122 миллиард киловатт-час гү, али дайнай урда тээхи 1940 онойхидо орходоо хоёр хахад дахин ехэ, бүхы 1952 онойхидо орходоо ехэ электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэһэн байна.

Совет арад иимэ ехэ алхамаар коммунизм тээшэ дабшажа ябанал!

Ороной промышленностиие хүгжөөлгэдэ ехэ туһа нэмэри оруулдагаараа москвагайхид габьяатай гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Москвагай промышленность бүхы дээрээ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ, үлүүлэн дүүргэнэ. Калининска районой ажалшад үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ болзорһоонь урид дүүргээ. Калининска район ниислэлэй районуудай дунда нэгэдэхи һуури эзэлнэ, партиин XXII съездые эрхимээр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, дамжуулгын Улаан туг абаа гэжэ тэмдэглэхэдэ депутадта танай кандидат байһан намда аятай байна. Энэ жэлэй январь болон февралиин түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Саашанхи хүдэлмэридөө иимэ амжалтануудые туйлахые таанадта хүсэхыемни зүбшөөгыт.

Зүгөөр, бүхы предприятинуудай түсэбөө дүүргээд байгаа һаань, москвагайхид бүри ехэ продукци үгэжэ шадаха байгаа гэжэ хэлэхэ ёһотой байнаб. Иимэ юумын үшөө туйлагдаагүй байһые шаналхаар байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ Москвагай 39 предприяти үйлэдбэриингөө түсэбые дүүргээгүй. Январь—февральда бүришье муу байшоо. Москвагай 75 завод, фабриканууд промышленна продукци гаргаха түсэбөө дүүргээгүй. Би Танай кандидат байнаб. Тиимэһээ энээниие өөрынгөө һунгагшад, таанад тушаа бэшэ, харин бүхы Москвада зорюулна гэжэ зарим нэгэшүүл һанажа болохо байна. Зүгөөр энэ хадаа таанадта хамаатай бэшэ гэжэ нюусаар хэлэхэ байнаб.

Нүхэд москвагайхид, өөһэдынгөө гэртэ гуримтай журамтай болоел. Бэеэ хүсэдөөр зэһэн заһаагүй хүнүүдэй колоннын замдаа зарим ушарта һубарилдан һунажа—габшагай солбонуудайнь түрүүлжэ, өөдэгүй тулюурнуудайнь гээгдэжэ ябаһан шэнгеэр, харгы замдаа һубарилдан һунан ябажа, коммунизм тээшэ дабшаха гээшэ бидэндэ тааруугүй байна. Коммунизм тээшэ замаар нягта һайн жагсаалтайгаар дабшахада һураггүй хүнгэн, хүхюутэйшье байхал!

Нүхэдүүд! Эдэ жэлнүүдтэ хүдөө ажахын талаар горьтой амжалтанууд туйлагдаа. Хэдэн шухалын шухала хэмжээнүүдэй абтаһанай, жэшээнь, хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха сэнгэй дээшэлүүлэгдэһэнэй гү, МТС-үүдэй шэнэдхэн хубилгагдажа, колхозуудай өөһэдтөө кэрэгтэй техникэтэй болоһоной ашаар, эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын бүхы ажалшадай шэн зоригтойгоор ажаллаһанай ашаар орон дотор хүдөө ажахын продукци нилээд ехээр абтадаг болоо, малай тоо толгой нилээд олоор нэмээ.

Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ 8 миллиард 380 миллион пүүд ороoһо тарян абтаа, тайлбарилан хэлэбэл, 1953 онойхидо орходоо 66 процентээр нэмээ; үүсэлһэн малай мяхан 8 миллион 800 мянган тонно болоһон гү, али 50 процентээр нэмэһэн байна; малай тоһон—894 мянган тонно гү, али 1953 онойхидо орходоо 80 процентээр ехэ болоо; һүн — 62 миллион 500 мянган тонноор гү, али 1953 онойхидо орходоо 71 процентээр ехэ болоһон байна гэжэ би һаяхан хэлээ һэм.

Һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо гүрэн 45 процентээр ехэ мяха, 38 процентээр ехэ һү худалдажа абаа. Эдэ бүгэдэ хадаа һайн хэрэг гээшэ, зүгөөр хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр туйлагдаһан хэмжээн мүнөө бидэниие хангажа шадахагүй байна.

Нэгэдэхеэр, эдэ жэлнүүдэй туршада СССР-эй хүн зоной тоогой 15 миллион хүнөөр олошорһониие, мүн хоёрдохёор, хүн зоной олзо доходой 33 процентээр ехэ болоһон ушарые хараадаа абангүй байжа бидэнэр шадахагүйбди. Тиимэһээ худалдаанда гарадаг мяха, һүнэй нөөсэ хүн зоной мүнгэн олзоһоо тиимэшье ехэ бэшэ нэмэһэн болоно.

Һаяхан партиин Центральна Комитедэй Пленум болоо гэжэ таанар мэдэнэт. Пленумэй хүдэлмэри тухай таанарта тодорхойгоор минии хэлэһэнэй хэрэггүй гэжэ һананам, юундэб гэхэдэ, энэ Пленумэй материалнууд хэблэлдэ үргэнөөр тунхаглагдаһан юм. Пленум хүдөө ажахыдахи байдалые наринаар хаража үзээ, мүн хүдөө ажахын үйлэдбэриин талааршье коммунис байгуулалтын агууехэ программые амжалтатайгаар дүүргэхын тула тодорхой зам хараалаа. Гэбэшье тиихын тула бидэ бүгэдээрэн һайнаар хүдэлхэ болонобди.

Дэбжэлтые тодорхойлдог, арад зоной ажаһуудалай һайжархын шухалын шухала эшэ үндэһэн болодог ажалай бүтээсын шиидхэхы удхашанар тухай нэгэнтэ бэшэ хэлэхэ ушар намда дайралдаһан байна. Хорин жэлэй туршада манай орон дотор материальна үйлэдбэриин ниитэ хэмжээн 5 дахин гэхэ гү, али 400 процентээр ехэ болохонь мэдээжэ. Тиихэ зуурань хүдэлмэрилэгшэдэй тоо оройдоол 40 процентээр олон болохо юм.

Бидэнэр материальна үйлэдбэриин хэмжээе юунэй ашаар 5 дахин ехэ болгоожо шадахабибди? Гансал ниитын ажалай бүтээсын ургалтын ашаар! Манай эрдэмтэд, экономистнууд тооложо үзээд, иимэ тобшолол хээ: промышленностьда ажалай бүтээсые 4—4,5 дахин, хүдөө ажахыда—5—6 дахин ехэ болгоохо гэжэ хараалагдаһан ургалта дүүргэгдэмээр, юуб гэхэдэ, энэ ургалта наука болон техникын үзэгдээгүй ехэ хүгжэлтын, кадрнуудай мэргэжэлэй дээшэлһэнэй, ажалай арга боломжонуудые бүри ашагтайгаар хэрэглэһэнэй ашаар хангагдаха байна.

Ажалда совет хүнүүдэй эрид ондоогоор хандадаг болоходо энэ зорилго шиидхэхэ ябадал хүнгэн боложо үгэхэ. Ажал болбол совет хүн бүхэнэй ажаһуудалай тон шухала зүйл боложо байна. Ажалда иигэжэ шэнэ ёһоор хандаха ябадалые коммунис ажалай бригаданууд, цехүүд болон предприятинуудые байгуулхын түлөө олониитын хүдэлөөн элитээр тодорхойлно.

Нүхэдүүд! Верховно Соведые һунгаха шэнэ һунгалтада ерэхэ зуураа, Коммунистическэ парти, тэрэнэй Центральна Комитет, Советскэ правительство арадай ажаһуудалые һайжаруулха талааршье түсэб даабариин дүүргэлтэ тухай арадайнгаа урда тоосоогоо хэжэ байна. Дүрбэн жэлэй туршада ороной национальна олзо доход 38 процентээр, тиихэдэ хүн бүхэндэ хүртэхэ талаар—29 процентээр ехэ болоо. Мүн энэ үе соо Америкын Холбоото Штадуудта национальна олзо доход оройдоол 9 процентээр, тиихэдэ хүн бүхэндэ хүртэхэ талаар арайхан гэжэ 2 процентээр ургаһан байна.

Национальна олзо доходой ургаһанай үндэһэ һуури дээрэ ажалшадай бодото олзонь ехэ болоо. Энэ үе соо арадай ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин гуримшуулагдаа. Тиихэдээ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай, илангаяа бага салин абадаг хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөһэн ехэ болгогдоһон байгаа. Мүнөө ажалай шэнэ түлөөһөөр 40 миллион гаран хүдэлмэришэд болон алба хаагшад хүдэлжэ байнхай. Долоон жэлэй эсэс болотор салингай эгээн бага хэмжээн һарын 50—60 түхэриг хүрэтэр ехэ болохо юм. Тиихэдээ бага, мүн дунда зэргын түлөөһэ абадаг хүдэлмэришэд, алба хаагшадай салин ехэ болохо байна.

Эдэ жэлнүүдэй туршада мүн колхознигуудайшье олзо нилээдгүй ехэ болоо.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салингай ургалтын, колхознигуудай мүнгэн олзын ехэ болохын хажуугаар хүн зоной ниитын фонднуудһаа абадаг олзо доход ехэ болоо. Гүрэнэй хүсөөр түлэгдэдэг бүхы түлбэриин болон хүнгэлэлтэнүүдэй — пенси, туһаламжа, стипенди, түлөөһэгүй һуралсал, түлөөһэгүй эмнэлгэ болон бусадай—ниитэ хэмжээн 1961 ондо 26 миллиард 400 миллион түхэриг болоо, тиин 1957 онойхиһоо 30 процентээр ехэ байгаа.

Эдэ жэлнүүдэй туршада бэелүүлэгдэһэн социальна томо хэмжээ-ябуулгануудай нэгэн гэбэл, хүдэлмэришэд болон алба хаагшад 7—6 часай хүдэлмэриин үдэртэ оруулагдаа. Энээнэй ашаар хүдэлмэриин недели 6,5 часаар богони болоо. Тиихын хажуугаар хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэн багадаагүйһөө байтагай, олонхидойхинь ехэ болоһон байха юм гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Арадай хэрэглэлэй эд бараа ехээр гаргаха талаар ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Энээниие бүхы совет хүнүүд хаража байдаг. Мүнөө зорилго юуб гэхэдэ, арадай хэрэглэлэй эд бараа бүри ехээр гаргадаг болохотойгоо хамта шанарыень һайжаруулха, ассортиментыень үргэдхэхэ хэрэгтэй.

Манай орон до[...]ра барилга жэлһэ[...] гэдэжэ байдаг. Г[...] гэрһэн дүрбэн жэ[...] город болон хүдэ[...] тосхонуудта 315 м[...] бэлжэн метр тал[...]рын шэнэ гэр гэх[...] миллион болбосо[...] квартира баригда[...] оной хаанта Росси[...]дуудай гэр байры[...] хоёр дахин шахуу[...] байна. Мүн энэ са[...] колхознигууд бол[...] интеллигенцинүүд[...] нютагуудта 2 м[...] мянган гэр бариг[...] табан жэлэй турш[...]лион совет хүнүү[...] зонноймнай дүрбэн[...]бинь—шэнэ гэртэ [...]лоһон байна!

Манай Эхэ орон[...]хо Москвае аба[...] тэндэ һүүлэй дү[...] туршада революц[...] байһан бүхы квар[...] олон гэр байра [...]ригдаа. Мүнөөнэ[...] түхэлтэй квартир[...] шухала хэрэгсэл[...] гагдаагүй хуушан[...]тай жэшээлэшэгү[...] хараадаа абаха х[...]

Гэр байрын ии[...] барилга болбол [...]ти, правительствы[...] байрын барилгад[...] һулаpуулангүй [...] байһанай, мүн тэр[...] сагай индустриа[...] һуури дээрэ эмх[...] һанай ашаар лэ [...]тай байна.

Совет хүнүүд [...] наука болон те[...] жэлтын элитэ [...]даар ехэ ханаж[...] тороо соёл культу[...]даа дэбжэхэдэнь [...] Нүхэдүүд, тиигэж[...] бүхы эшэ үндэ[...] бии.

Манай дээдэ [...] болон техникуму[...] хэдэ, үнгэрһэн д[...] туршада дээдэ [...] эрдэмтэй 3 милли[...]ган мэргэжэлтэ[...] али энээнэй урд[...]бэн жэлэйхиһээ [...] олон хүниие бэлэ[...]гаа.

Энэ үеын турш[...] Союзда ниитэ [...] һургуулинуудта [...]һан һурагшадай [...]лион хүнээр оло[...] омогорхонгүйгөөр [...]лохогүй. Революц[...]хи Россин ниитэ[...] һургуулинуудта [...]һан бүхы һураг[...]лион тоотой байһ[...]рэ хэлэгдэһэн ба[...] удхатай байһые [...] гэрһэн дүрбэн ж[...] бүхы орон до[...]тябриин революц[...]хэды хүн һуража[...]ды тооной шахуу[...]дые гэгээрэлдэ [...] болоно гээшэбди.

Газар дэлхэйе [...]дэдэг түрүүшын[...]нуудые табилга [...]ка болон техник[...]жэлтын туйлалт[...]мэг дээжэ мүн [...]

Эндэ академик[...]линскиин үгэ хэл[...]дэр үдэрэй 3 са[...] үшөө нэгэ хэмэ[...]бди, мүнөө тэрэ [...] тойрон ниидэжэ [...]би хэлээ һэм.

Бидэнэр замбу[...] ниидэхэ түрүүшы[...]нета, хүнэй уха[...] ажалай ашаар [...]һан замбуулин с[...]дэг дэлхэй дээрэ[...] онгосонуудые та[...] онгосонуудта һ[...] баатарнууд Ю. [...] Г. С. Титов газар[...]рон хэзээдэшье [...]гүй ниидэлгэ [...] Эдэ болон агууех[...] туйлалтанууд дэ[...] болон техникын [...] хэтэ мүнхэдөө ор[...]

Манай общест[...]далда совет ар[...]генциин ажал а[...] нэрэ хүндөөр х[...] Наука болон [...]дай социалисти[...] культурын сааш[...]мэ хурдан түрг[...] байхынь тула би[...] сөөрөө оролдохо[...] коммунизм байгу[...] агуу ехэ арад ш[...] ёһотой жэшээ х[...] харуулжа байха[...]

Шэнэ програм[...]бихадаа, манай [...] Энгельс, Ленинэ[...]тын байгуулалт[...]дэхи хуули ёһону[...]римталһан байг[...]нууд-ленинецүүд [...] революционно ё[...]хэн хубилгадаг [...]нүүд мүн. Тэдэн[...]

(Үргэлжэлэлын[...] нюур[...])

...ухэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгын үргэлжэлэл

...эн түрүүн матери-
...ээшэ, тиин арад
...гээн шухала эрил-
...эй ажаһуудалай
...а эрхэ байдалые
... мэдэржэ, өөрын-
...а ябуулдаг юм.

...укада, бүхы дэл-
... ойлгохо ябадалда
...ио хубилалта хээ.
...нүүд нэн түрүүн
..., байратай байха
...дэнэр политика
..., философи үзэ-
...жанда шүтэхынгөө
...аллаха ёһотой гэ-
... баримтые заажа
...алистическэ обще-
...олониитэдэ хангаг-
...лай эрхэ байдал
... шадахагүй, мүл-
...эзэрхэн байһан эр-
... хүн түрэлтэнэй
...онхинь мүлжэлгэ-
...хэ, үгытэй ядуу-
...уха хуби заяатай
...рэ харуулаа.

...ска һургаал улас-
...хүдэлмэришэн ан-
...ствын хүгжэлтын
...өр ойлгохо арга
...гээл үнэн зүб об-
...байгуулалта боло-
...мда, коммунизмда
...аргы заажа үгөө.
...иализмын үедэ
...дбэрие түсэбэй
...хэһэнэй ашаар об-
...лэдбэрилгын хүсэ-
...тэдэнэй үйлэдбэ-
...дааг продуктнуу-
...гохо арга олгогдо-
... ашаар хүнүүдэй
...һан эрилтэнүүд
... тэжэ Маркс, Эн-
... эгээл түрүүлэн
...иимэ общественые
...өөтэ арад — түү-
... зохёогшод бай-
...аха юм.

...енинэй һургаалда
...айһан манай парти
...эхэ суртал боло-
...стическэ общество
...ата бэхи, үнэн сэ-
...рамдал хангаха,
..., материальна бо-
...бодолой хэрэглэм-
...үүрэн хангаха яба-
...хые өөрынгөө бү-
...үүлгын гол удха
...а.

...ограмма дотор та-
...оммунизмын мате-
...хническэ үндэһэ
...улха, промышлен-
... хүдөө ажахые,
... соёл культурые
...одорхой түсэбүүд
...айхан хараа бодо-
...рэнхэй. Эдэ бүгэ-
... һуури дээрэ Совет-
...отор капитализмын
...ронуудтай жэшэ-
... эгээн һайн ажа-
...аахын тула иимэ
...агдана.

...д ленинскэ пар-
... ехэ программые
...эмжэн угтаа гэжэ
... һайншье, баяр-
...на. Тэрээн дотор
... ленинскэ һур-
...аа бадаран хүг-
...рад зомнай сагаа
... программые бэе-
...ммунизмын агуу-
... дүтэлүүлхын тү-
...бо. Энэ хадаа пар-
..., арадай хэрэгэй
... холбоотой байһа-
...эгэ үнэншэмэ гэр-
...үгэнэ.

...ухэдүүд! Ажахы
... культурын бай-
... манай туйлаһан
...үдые сэгнэхэнь
... бүтээн гаргадаг
... тоо болон шанар,
...анаудай байшан-
...ай ажаһуудалай,
...ын болон гэгээрэ-
...—эдэ бүгэдэ на-
...огоор тодорхой-
...арин уласхоорон-
...дэй талаар туй-
...мые иимэ эли то-
... харуулжа шада-
...эй гээшэ ха. Теэд
...алтагүй туйлалта

...адын политикын
... юуб гэхэдэ, орон
...оммунистическэ об-
... далайсатайгаар
... амгалан тайбан
...аар хүреэлэгдэн-
... хүнүүд арадай
...эбүүдые амжал-
... дүүргэһэнэйнгээ
...орходог шэнгеэр
...аар мүн лэ омо-
...аха байна.

...амта дэлхэй дээ-
... орёо, шанга бай-
...алис оронуудай
...мхэй бүлэгүүд со-
...үдай амжалта-
..., буу зэбсэг хэ-
...алһаа арсаадуй
...шье уласхоорон-
... шунахайран зор-
...г үе сагынь үни
... Мүнөө импери-
...мэ хэхэдээ гэдэр-
... баатай болонхой.
...рна буу зэбсэгэй,
...еын бусад буу
...а эзэд болохоёо

болинхой. Советскэ Союз хүсэд хүрэхэ иимэ буу зэбсэгтэй юм, тиихэ зуура ядерна буу зэбсэг хүрэхэ газартань хүргэхэ эгээн һайн зэбсэгүүд — түби хоорондын хүсэ ехэтэй ракетэнүүд манда бии. Мүнөө үедэ социализмын оронуудта эсэргүү дайн сэрэг һүжэрөөхэ гээшэ ухаагаа алдаһан ябадал мүн болохо. Иимэ алхам хэхэ гээшэ империалистнуудта өөрыгөө алаха гэһэн удхатай. Юуб гэхэдэ, бидэнэр ямаршье эзэрхэг түримхэйшүүлые үгы хэхын тула хэрэгтэй бүхы зэбсэгүүдтэйбди. Империалистнууд социалистическэ лагериин түгэс хүсые, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдые хараада абаха баатай болоо.

Советскэ Союз, эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд эб найрамдал бэхижүүлхын, уласхоорондын шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула үсэд шангаар оролдожо байна. Эдэ асуудалнууд, нэн түрүүн Германиин эбэй договор баталха, буу зэбсэг бүгэдэ ниитэрээ бүрин хуряаха тухай, бүхы янзын колониализмые бүрин усадхаха асуудалнууд арадуудай гол анхаралда байна.

Шухала, бата бэхи эб найрамдалай замдахи тон шухала асуудал — Германиин эбэй договор баталха, тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ Баруун Берлин тухай асуудалые шиидхэхэ ябадал болоно.

Центральна Европын байдалые гуримшуулхые хүсэжэ байһан Советскэ Союзай, Германиин Демократическа Республикын, бусад социалис гүрэнүүдэй хараа бодомжо тоншье эли тодо. Бидэнэр гитлеровскэ Германиин бута сохигдоһоной һүүлээр байгуулагдаһан байдалые, Германиин бүрин эрхэтэ хоёр гүрэнүүдые, дайнай һүүлээр тогтоогдоһон хилые хараадаа абанабди.

Өөрынгөө уласхоорондын нэрэ хүндые бэхижүүлхын, өөрынгөө бэеэ даанхай байдалые батадхахын түлөө тэмсэжэ байһан манай союзник, Германиин Демократическа Республикын тэмсэлые бидэнэр һайнаар ойлгожо, эдэбхитэйгээр дэмжэжэ байдагбди. Энэ шанга тулалдаанай үедэ горьтойхон амжалта туйлаг даа гэжэ ханангяар хэлэжэ болоно. Мүнөө баруун оронуудай политическэ олон ажал-ябуулагшад Германиин хоёр гүрэнэй байһан, тэрэнэй нэгэнэй социалистическэ харгы замаар хүгжэжэ байһан, мүн саашадаашье хүгжэхэ байһан түүхын энэ баримтые бүри ехээр хараадаа абаха баатай болоно.

Германиин Демократическа Республикын бэеэ даанхай байдал батадхахын тула нёдондо жэлэй августда ГДР-эй правительствын Баруун Берлинэй хилэ дээрэ үнгэргэһэн хамгаалгын хэмжээ-ябуулганууд илангаяа ехэ удхашанартай байһан юм. Энэ хадаа өөрынгөө хилын аюулгүй байдалые хангаха талаар ГДР-эй правительствын бэеэ даанхай байха эрхээ эдлэһэн ябадал болоно. Бранденбургска ворота шадар социалистическэ Германиин хүдэлмэришэд болон таряашад зүүн тээшээ дабшаха харгы хэтэ мүнхэдөө хаалтатай гэжэ Баруун Германиин үһөөгөө абахые һэдэгшэдтэ, милитаристнуудта, Баруун Берлинэй провокаторнуудта үшөө дахин харуулаа. Энэ хадаа ехэхэн туйлалта байгаа, тэрэнэй ашаар Советскэ Союз, Германиин Демократическа Республика, социализмын бүхы оронууд эбэй договор баталхын түлөө тэмсэлээ бүри һайн үндэһэ һуури дээрэһээ үргэлжэлүүлхэ аргатай болоо.

Советскэ правительство Германиин эбэй договор баталха талаар ямар нэгэн заатагүй байха болзор баримтална бэшэ гэжэ мэдүүлһэниинь таанар мэдэнэт. Германиин асуудалаар һанамжануудаа андалдахын, хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула эрхим һайн эрхэ байдал байгуулха зорилгоор энээн тухай мэдүүлээ һэн. Бидэнэр дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэл болоһон асуудалнуудые, Германиин эбэй договор баталхые, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ Баруун Берлиние тэндэхи оккупационно гурим үгы болгоод, сүлөөтэ демилитаризованно город болгохые хүсэнэбди. Энээниие бидэнэр гитлеровскэ Германида эсэргүү дайлалдаһан бүхы оронуудтай суг хамта туйлахаяа хүсэнэбди. Энэ хадаа уласхоорондын түгшүүриные һуладхахын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө арадуудай тэмсэлэй ниитэ хэрэгтэ ехэ оруулалта болохо байгаа. Иигэжэ гуримшуулаа һаа, үһөөгөө абаха гэһэн Баруун Германиин милитаристнуудай гар, хүлые уяжа, үнгэрһэн дайнда союзнигууд байһан оронуудай хоорондо хани харилсаанай оршон байдал болохо зэргээрнь һэргээн байгуулгада туһалха байгаа.

Эгээл тиимэ дээрэһээнь Советскэ правительство Германиин асуудалые амгалан ёһоор гуримшуулха хэрэгтэ хабаадалсахыень баруун гүрэнүүдые этигүүлхын тула сагаа, ажалаа гамнанагүй.

Теэд энэ шухала асуудалые болзоргүйгөөр унжагайруулха гэжэ найдадаг хүнүүд ехэхэн алдуу хэхэ байна гэжэ эли тодоор хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой, шиидхэгдэхэшье байха.

Германиин эбэй договорто хабаатай асуудалнуудаар Советскэ Союз США хоёрой хоорондо үнихэн сагай туршада хэлсээн хэгдэжэ байдаг. Америкын түлөөлэгшэд болон энэ хэлсээнүүдые мэдэжэ байдаг НАТО-гэй талаар США-гэй союзнигууд зүб хараа бодол баримталдаг гэжэ хэлэхын аргагүй.

Һанамжануудаа андалдан абажа байһан хэлсээнүүдые тодорхойгоор харуулһанай хэрэггүй гээшэ ха. Юуб гэхэдэ, тэрэ үшөө дүүрээдүй. Манай хөөрэлдэжэ байһан хүнүүдтэй хэлээ ойлголсохын тула пүүд дабһа эдеэшье һаа, багадаха гээшэ ха гэжэ хэлэе. Тэдээнтэй хэгдэдэг хэлсээн иимэшүүгээр болодог.

Бидэнэр иигэжэ хэлэнэбди: хэрбээ таанар Германиин эбэй договор бидэнтэй суг хамта баталха дурагүй һаатнай — тиигэжэ баталаа һаа, асуудалые һайнаар шиидхэһэн ябадал болохо бэлэй,— Советскэ Союз болон бусад гүрэнүүд эбэй договорые ГДР-тэй баталха баатай болоно.

Бидэнтэй хөөрэлдэгшэд иигэжэ харюусана: хүлеэгыт, Германиин эбэй договорой баталагдахада, тэрээндэ сэхэ хабаадагшад болоошьегүй һаа, гуримшуулагдаха асуудалнуудые шиидхэхэ аргые таанартай суг хамта бэдэрхэбди гэжэ бидэнэр зүбшөөнэбди. Эдэ асуудалнуудай бүхы талаһаа дэмжэгдэһэн шиидхэбэриин олдоходо таанар, тайлбарилан хэлэбэл, Советскэ Союз ГДР-тэй эбэй договор баталжа, манай хоорондо туйлагдаһан хэлсээе тэрээн соогоо харуулыт.

Юушье хэлэхэб, ядахадаа иигэжэ хандахыень зүбшөөжэшье болохо байгаа. Теэд асуудалай гол тушаа хөөрэлдөөнэй эхилхэ сасуу хөөрэлдэжэ байһан хүнүүдэймнай хараа бодол гайхалтайгаар ондоо болошоно. Амгалан ёһоор гуримшуулха үедэ гарадаг хэдэн асуудалнуудай орондо манай нүгөө талынхид Баруун Берлин руу орохо асуудал гансаарайнь абажа харадаг байха юм. Эдэ олон асуудалнууд һайн мэдээжэ, тэдэнэй дунда ГДР-эй сүлөөтэ эрхые мэдэрхэ ба хүндэлхэ асуудал дурдаха хэрэгтэй. Үнэхөөрөөшье модонуудыень хараад, ойень харaагүй гэһэн удхатайл.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада Советскэ Союз буу зэбсэг хуряаха асуудал шиидхэхэ зам бэдэрхэдээ саг үргэлжэ үүсхэл гаргадаг байгаа. Энэ ушарые Советскэ правительствын бэелүүлдэг гадаадын-политическэ ажал-ябуулгын амжалта гэжэ бүрин үндэһэ баримтатайгаар тооложо шадаха байнабди. Зүгөөр хүнгэхэн замаар буу зэбсэг хуряагдашаха бэшэ юм. Хэрбээ хэдэн зуугаад миллион хүнүүдэй ухаан бодолдо буу зэбсэг хуряаха үзэл бодолой нэбтэрэн ороо һаань, энэ ушар хадаа нэн түрүүн буу зэбсэг бүгэдөөрэн, хүсэдөөр хуряаха программа хоёр жэл хахадай урда тээ оруулһан, тэрээнһээ хойшо энэ программые эршэмтэйгээр баримталжа байһан манай ороной аша габьяа мүн болоно.

Мүнөө үеын ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй аймшагтай ехэ һандаргахы хүсэн, тэдэниие бүмбэрсэг дэлхэйн алишье газарта абаашаха арга боломжо хадаа ухаан ойндо хадуугдамаар шанга баримта болоно, тиимэ хаданһ буу зэбсэг хуряаха асуудал дары шиидхэхэ гэжэ хүн зон эрилтэ табингүй байжа шадахагүй байна.

Буу зэбсэг хуряалгаар үгэеэ ойлголсожо боломоор гээшэ гү? Тиимэ, боломоор. Советскэ Союзай баримталдаг хараа шугам дэлхэйн олониитэдэ һайн мэдээжэ: бидэнэр уласхоорондын эгээл шанга хиналта доро буу зэбсэг бүгэдөөрэн, хүсэдөөр хуряахын түлөө тэмсэнэбди.

Зүгөөр баруун гүрэнүүдэй, түбхын түрүүндэ США-гэй политика тодорхойлдог хүнүүд, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар үгэеэ ойлголсолгые шиидхэжэ шадаха хүнүүд буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгын бүхы аюулые хүсэд ойлгоогүй, мүнөө үеын эрхэ байдалда дайн ямар байхаб гэжэ хүсэд ойлгоогүй гээшэ ха. Дэлхэйн хоёр дайнда Америкын Холбоото Штадууд өөһэдынгөө союзнигуудтай хамта илагшад болоҗо гараһан байгаа. Зүгөөр США эдэ дайнуудта эгээл бага гарза хохидолдо ороһон юм. Америкын промышленность сэрэгэй захилнуудые дүүргэжэ, аргагүй ехээр ургадаг, харин монополинууд бузар ехэ ашаг олзо абадаг байгаа. Америкын монополистнууд шэнэ дайнда баяжаха хараа бодолһоо мүнөөшье арсаагүй гээшэ ха. Энэ хадаа США-гэй өөһэдтөө туйлай ехэ аюул тохёолдуулжа байһанаа зүбөөр ойлгохынь арга олгоногүй.

США-гэй арад зон һүүлшын зуун жэлэй туршада өөрынгөө газар дээрэ дайнай хүшэр хүндэ байдалые үзөөгүй, тиимэһээ дайн сэрэгэй болоо һаа, юун болохоб, бүхы арадуудта, тэрэ тоодо Америкын арадта ямар аймшагтай ехэ хохидол тохёолдуулхаб гэжэ америкынхид ехэнхидээ үшөөл муугаар мэдэрнэ.

Үргэн ехэ океанаар таһалагдаһан хадаа ондоо түбинүүдтэ дайн сэрэгэй болоҗо байһан газарнуудһаа холо байгаад, дайнда сохигдошогүй байхабди гэжэ США-гэй өөһэдыгөө тоолодог байһан үе саг үни хада үнгэрөө. Бүмбэрсэг дэлхэйн бусад бүхы оронуудтал шэнги мүнөө үеын эрхэ байдалда тэдэнэр мүн лэ дайргадаха байна.

Мүнөө байдал улам бүри хубилжа байна. Манай эрдэмтэд, инженернүүд түбинүүд хоорондын шэнэ ракетэ байгуулаа. Тэдэнэр энэ ракетые глобальна гэжэ нэрлэнхэй; энэ ракетэ хадаа ракетые унагааха зорилготой буу зэбсэгтэ тудагдашагүй юм.

США-гэй сэрэгэйхид Советскэ Союзай харюугай сохилтоһоо ямар нэгэн халхабшын саана хоргодохо хүсэлтэй. Тиихын тула тэдэнэр радарна болон бусад түхеэрэлгэнүүдые байгуулаа. Энэнь ямар зорилготойб гэхэдэ, тухайлхада, Хойто полюс дээгүүр, ондоогоор хэлэбэл, эгээл богони замаар ниидэжэ ябахадань ракетэнүүдые барижа унагааха гэһэн һэдэлгэтэй юм.

Глобальна шэнэ ракетэнүүд бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон алишье зүг тээшэ ниидэхэ, хараадаа абаһан ямаршье газарта сохилто үгэжэ шадаха байна. Ниидэлгынь тон зүб байһан тухай «Восток-1» ба «Восток-2» гэжэ замбуулинай онгосонуудай ниидэлгын жэшээ гэршэлжэ үгэнэ.

Иихэдээ локаторнууд болон уридшалан һэргылэлгын бусад хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэдэ Америкын Холбоото Штадуудай гаргашалһан туйлай ехэ капитал аша туһа үгөөгүй болоно. Эдэ бүгэдэ мүнөө удха шанараа гээгээ, юуб гэхэдэ, ракетэнүүд эдэ түхеэрэлгэнүүдэй тодхогдоһон газарһаа бэшэ, харин тад ондоо зүгһөө США-гэй газар дээрэ ниидэжэ ерэхэ байна ха юм.

Америкын «У-2» гэжэ Пауэрсын ниидэһэн тагнуулай самолет Пакистанһаа гараад Свердловск тээшэ тушаан болоҗо ниидээгүй гээшэ ха. Эндэ түбинүүд хоорондын манай ракетэнүүдэй база бии гэжэ һанаад, энэ районие хараха гэһэн байгаа. Тэдэнэй бодожо үзэһэнэй ёһоор, энэ хадаа түбинүүд хоорондын ракетэнүүдээр США-гэй газарые буудаха эгээл дүтын зам байһан юм. Хэрбээ Америкын сэрэгэйхид иигэжэ бодоходоо зүб тодорхойлолго хээ гэжэ тоолоошье хада, мүнөө тэдэнэй хараалһан бодомжонууд хэндэшье хэрэггүй болонхой. Бидэнэр ракетэнүүдые Хойто полюс дээгүүр бэшэ. харин тад һөөргэ зүг тээһээ табижа шадахабди. Арад зоной хэлсэдэгэй ёһоор, тэрэниие шинии үүдээрээ хүлеэжэ байхадаш, тэрэшни сонхоор орожо ерэхэл.

Глобальна ракетэнүүд океан тээһээ гү, али уридшалан һэргылэлгын ямар нэгэн хэрэгсэлнүүдые тодхожо шадахаар бэшэ ондоошье зүгһөө ниидэжэ ерэхэ аргатай. Глобальна ракетэнүүдэй бии байһан сагта уридшалан һэргылэлгын хэрэгсэлнүүд өөрынгөө удха шанар юрэнхыдөө гээгээ бшуу.

Глобальна ракетэнүүдтэ эсэргүү ямар нэгэн хэмжээ абахын тулада эдэ ракетэнүүдэй ниидэжэ ябаһые саг соонь тодорхойлон мэдэхын аргагүй. Ракетэнүүдтэ эсэргүү системэнүүдые бүтээлгэдэ США-гэй гаргашалһан зөөри зөөшэ юрэнхы дээрээ хии талаар гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри болоно. Энээн тухай США-гэй оборонын министр Макнамара тон зүбөөр хэлээ, яахадааб гэхэдэ, тэдэнь өөһэдынгөө үүргэ харюулжа шаданагүй бшуу. Энээниие би хэлэнэ бэшэб, иигэжэ Макнамара хэлээ.

Тиимэһээ дайн сэрэг уридшалан һэргылхэ эгээл ухаансар хэмжээн хадаа буу зэбсэг хуряалга болоно. Арадуудай эрилтэнүүдые ойлгожо абахаһаа ондоо, буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээн шухала, тэрэниие баталха хэрэгтэй гэһэн мэдэрэлтэй болохоһоо ондоо ухаансар политика байхагүй.

Ядерна дайнай гал дүлэн соо хүнүүдые олоор хюдаха ябадалһаа уридшалан һэргылхэ эгээл бодото зүб зам хадаа буу зэбсэг хуряаха тухай, буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые болюулха тухай, бүтээгдээд байһан туйлай ехэ энэ буу зэбсэгые үгы хэхэ тухай хэлсээ хэхэ ябадал мүн болоно гэжэ үшөө дахин хэлэнэб. Энээниие туйлахын тулада Советскэ Союз бүхы хүсэлэл оролдолго гаргаа, саашадаашье гаргаха байна. Термоядерна дай үүдхэжэ болохо аймшагтай ехэ аюул тохёолдуулхагүйн тулада оронууд хоорондын харилсаанда бодото байдалые зүбөөр ойлгон хэлсээ хэхэ гээшэ мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала болонхой.

Хэн баян бэ, тэрэл ухаатай, хэн үгытэйб, тэрэл үбэштэй гэжэ капиталис дэлхэйдэ тоолодог байһаниинь, нүхэдүүд, ехэл харатай байна. Америкын Холбоото Штадуудай монополистнууд үнэхөөрөөшье баян, хүсэтэй, тиимэһээ тэдэнэр адли эрхэтэйгээр хэн нэгэнтэй хөөрэлдэжэ дадаагүй байна бшуу. Тэдэнэр нэгэ заримыень алажа, нэгэ заримыень эдилгээр мэхэдээ оруулжа һурашанхай, тиигээд капиталис дэлхэйдэ иигэжэ тоологдодог һэн: Америкын монополистнууд юу хэлээб — энэ хуулита байха ёһотой. Тиигээд байтарнь өөһэдынгөө бэеэ даанхай политика ябуулдаг Советскэ Союз бии болоо, социалис оронууд бии болоо. Харин монополистнууд хуушанайнгаа ёһоор иигэжэ бодомжолхые хүсэнэ: Советскэ Союз гээшэмнай үнөөхил шархита Росси ха юм, Октябриин революциин һүүлээр бидэнэр 16 жэл соо мэдэрээгүй һэмди.

Теэд бидэнэр шархинуудаа үни хада музейдэ тушаагаа һэмди. Манай замбуулинай онгосонууд эгээл түрүүн замбуулинай дайда руу ниидэн ошоо һэн. Энэмнай шархита Росси бэшэ, харин XX зуун жэлэй Росси бшуу! Энэ хадаа түрүү эрдэм наукатай, техникэтэй социалис гүрэн бшуу!

Америкын монополистнууд энээниие ойлгохо дурагүй. Тэдэнэр иигэжэ хэлэдэг: бидэнэр хэнһээшье хүсэтэйбди, бидэнэр иимэ байһанаа үнгэрэггшэ дайнда харуулаа һэмди! Эдэ господанарта иигэжэ хэлэлтэй: баарманууд, үнгэрэгшэ дайнда США тиимэшье олон хүнүүдээ алуулаагүй һэм шуу.

Америкын империалистнууд мүнгэ, капитал үгөөд мултархые хододоо хүсэдэг байгаа. Мүнөө ойлгогты, господанар,— США-гэй политикые тодорхойлдог хүнүүдтэ би ханданаб, — мүнөө үеын эрхэ байдалда дай хэхэ дуратай байһан оронойш хилэ дээрэхи город ба ороной нүгөө захада байһан городой хоорондо ямаршье илгаа үгы ха юм. Түбинүүд хоорондын ракетэнүүдтэ холо, дүтэшье байг хамаагүй: хүн тэрэниие хайшань эльгээнэб, тэрэл газарта сэб сэхэ тудаха байха.

Би энээниие юундэ хэлэнэбиб? Буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэ хүн түрэлтэндэ ямар ехэ аюул тохёолдуулнаб гэжэ бидэ һайн мэдэнэбди, тиимэһээ бидэнэр баруун оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ—буу зэбсэгээ үтэр хуряаял! гэжэ хэлэнэбди. Америкын олохон ажал-ябуулагшад энээниие үшөөл ойлгоногүй. Буу зэбсэг хуряаха тухай үгэеэ ойлголсохын тулада бидэнэр бага бэшэ тэсэбэри гаргаха ушартай болонобди. Танай мэдэһээршье, иимэ тэсэбэри бидэндэ бии, нервэмнай хатуу, нервын хатуугай талаар хэнтэйшье туршахал байхабди.

Зүгөөр эгээл шухаланы юуб гэхэдэ, нүхэдүүд, — танай ажал, бүхы совет арадай ажал мүн болоно. Эндэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлһэн байна: Хрушев гээшэмнай иимэл гайхамшаг хүн даа! Нүхэдүүд, өөһэдынь хойноһоо таанадтал адли хүнүүдэй байгаагүй һаа, бидэ бүгэдэндэ адли арад зоной байгаагүй һаа, Хрушевшье, Ивановшье, ямар нэгэн ондоошье хүн юушье хэжэ шадахагүй һэн!

Буу зэбсэг хуряаха асуудал хэлсэхэ 18 гүрэнүүдэй комитет Женевэдэ хүдэлмэрээ эхилбэ. Зүгөөр энэ комитет 18 бэшэ, харин 17 гүрэнүүдэй комитет болонхой. Буу зэбсэг хуряаха талаар урдань байгуулагдадаг байһан бүхы комитедүүд, комиссинууд болон жэжэ комиссинуудта орходоо энэ комитедэй хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүрэһэй гэжэ бидэнэр найдаха байнабди. Өөрынгөө хүдэлмэридэ буу зэбсэг хуряаха комитедэй амжалта туйлахынь тулада Советскэ правительство бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргаха байна.

Гэбэшье Женевэдэ болоҗо байгаа хэлсээнүүдэй урагшатай байха хэрэгые горьтойгоор муудхаажа байһан нэгэ иимэ ушарые обёоронгүй гарахын аргагүй. Агаарта ядерна хэдэ хэдэн туршалга хэхэ гэжэ шиидхэбэри абаһан тухайгаа 18 гүрэнүүдэй комитедэй зарлагдахын урда тээхэнэ США-гэй президент соносхоо һэн. Буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээнүүдтэ Америкын правительство ямар туһа дэмжэлгэ һанаашалба гээшэб! 18 гүрэнүүдэй комитедтэ тон хүндэ сохилто, гадаадын-политическэ эзэрхэг түримхэй хараа шугамайнь шэнэ гэршэ гэжэ США-гэй президентын абаһан шиидхэбэриие хаа хаанагүй дэлхэй дээрэ сэгнэһэн байха юм.

Хүнүүдэй элүүр энхэ бэеые муудхаадаг ядерна туршалгын хоротой байһан тухай, радиоактивна тооһонууд тухай хэлэдэг бүхы үгэнүүдээ Америкын политическэ ажал-ябуулагшад болон хэблэл мүнөө болоходо орхиһон байна. Ядерна буу зэбсэг туршалгые буруушаажа, баруун гүрэнүүдэй номнол бүрил һая болотор үгэ хүүр гамнадаггүй байгаа. Харин мүнөөдэр эдэ бүхы һанал бодомжонууд мартагдаа, ядерна туршалганууд США-гэй болон тэдэнэй союзнигуудай бэеэ хамгаалхынь тулада хэрэгтэй гэһэншүүгээр баруун оронуудай газетэнүүд ондоо дуу эбтэй этэйгээр татадаг болоо.

Манай Эхэ ороной аюулгүй байдал хамгаалхын түлөө совет арадай үмэнэ манай партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство ехэ харюусалгатай байна. Бидэнэр манай социалис гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые үндэр хэмжээндэ байлгахын тулада эсэшэ сусашагүйгөөр оролдонобди. Хэрбээ туршалгын хэдэ хэдэн шэнэ тэһэрэлгэнүүдые Холбоото Штадуудай агаарта хээ һаань, тэдэнэр мүнөөшье газар доро тэһэрэлгэнүүдые хэнэ, Советскэ Союз энээндэнь харюу болгон туршалгануудые хэхэ баатай болохо. Тиимэһээ ядерна буу зэбсэг туршахадаа, США-гэй правительство сэрэгэй талаар булюу хүсэтэй болоҗо шадахагүй. Зүгөөр нэтэл юумые үнэхөөрөөл туйлаха —буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгын шэнэ шата нээһэнэйнгээ түлөө арадуудта буруушаалгуулха байна бшуу. Эдэ арадууд хадаа Советскэ Союз болон Холбоото Штадуудай хоорондоо хюдалдаата бүри аймшагтай буу зэбсэг үйлэдбэрилгөөр бэшэ, харин амгалан ёһоор мүрысэхыень хүсэнэ ха юм.

Ядерна туршалгануудые һэргээхэ тухай США-гэй правительствын шиидхэбэри абаһандань бидэнэр гэмшэнэбди. Тэрэ хадаа дэлхэйн арадуудай үмэнэ горьтой харюусалга бэе дээрээ даажа абаа. Зүгөөр, нүхэдүүд, Холбоото Штадуудай правительствын абаһан энэ шиидхэбэри буу зэбсэг хуряахын түлөө, тэрэ тоодо ядерна буу зэбсэг туршалгые хорихын түлөө бидэнэй ябуулдаг тэмсэлые һуладхахагүй, харин бүри арьбадхаха гэжэ би таанадые найдуулха байнаб.

Ядерна буу зэбсэг туршалгые хорихо тухай хэлсээ баталхын тулада Советскэ правительство һайн үндэһэ һуури дурадхаа һэн. Ядерна тэһэрэлгэнүүдые тодорхойлон мэдэхэ национальна хэрэгсэлнүүдые хиналтын зорилгодо хэрэглэхые бидэ дурадхаа һэмди. Мүнөө иимэ хэрэгсэлнүүд гүрэнүүдтэ бии. Ядерна буу зэбсэг туршалгые хорихын хойноһоо хиналта хэхын тулада национальна хэрэгсэлнүүд үшөөл бирагүй гэһэншүүгээр баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд хэлэдэг байна. Зүгөөр энэ хадаа бүгэдэндэ мэдээжэ баримтануудтай тааралданагүй. США-гэй хэһэн ядерна тэһэрэлгэнүүд Советскэ Союзда бүридхэлдэ абтаа һэн, харин Советскэ Союзда хэгдэһэн тэһэрэлгэнүүд США-гэй атомна комиссиин мэдээсэлнүүдһээ хараад үзэхэдэ, Америкын хиналтын национальна хэрэгсэлнүүдээр бүридхэлдэ абтаһан байха юм.

Тиимэ болохолоороо, бодото дээрээ тэһэрэлгэ бүхэн гансал СССР болон США-гэй хиналта доро байдаг бэшэ, тэрэшэлэн ядерна тэһэрэлгэнүүдые тэмдэглэжэ байха аппаратуратай бусад гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо бэеэ абанги олохон гүрэнүүдэй хиналта доро байхадань ядерна буу зэбсэг хайшан гээд нюусаар туршаха тухай ямар үгэ хүүр байха гээшэб. Манай газар дээрэ байрлажа хиналта хээбди гээд, шпионаж, сэрэгэй тагнуул хэжэ байха хиналтын уласхоорондын системэ гэһэншүү юумые бидэндэ баадхахые хүсэнэ. Бидэ энээниие хэзээдэшье дэмжэхэгүйбди.

Агаарта хэгдэдэг ядерна туршалгануудые хэр болюулжа байһыень хинажа байха национальна хэрэгсэлнүүд яһала бии гэжэ США-гэй президент болон Великобританиин премьер-министр өөһэдынгөө хамтын мэдүүлгэнүүдэй нэгэн соо мэдэрээ һэн. Зүгөөр газар доро ядерна буу зэбсэг нюусаар туршажа болохо гэһэншүүгээр тэдэнэр бэеэ найдуулна.

Нүхэдүүд, би танда нэгэ нюусые тайлбарилхамни. Газар доро хэгдэдэг ядерна тэһэрэлгэнүүдые хиналтын национальна хэрэгсэлнүүдээр эрдэм наука тодорхойлон мэдэжэ болохо юм гэжэ бидэ мэдэдэг байгаабди. США-да, жэшээнь, газар доро хэгдэһэн ядерна тэһэрэлгэнүүдые совет эрдэмтэд, бусад оронуудай эрдэмтэд тодорхойлон тэмдэглэһэн байгаа. Газар дорохи тэһэрэлтэнүүд тодорхойлон мэдэгдэхэгүй гэжэ баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд шашалдахадаа, тэдэнэр шал худалаар хэлэнэ гэжэ бидэнэр тайлбарилан харуулхые шиидээ һэмди.

Заримашуулай өөһэдыгөө дүлиибди гэжэ худалаар хэлэдэгыень шалгахын тулада бидэнэр арадай мэдээжэ арга хэрэглээ һэмди. Энэ шалгалта заримдаа иимэ байдаг бшуу: хүндэ иигэжэ хэлэдэг: «Иван, намда үгыш!». Тэрэнь дуулаашагүй болоһон янза гаргаха. Харин тэрээндэ: «Иван, бари аба!» гэхэдэнь, энээниие тэрэ һайнаар дуулаад байдаг.

Эгээл иигэжэ арадай энэ аргые бидэнэр хэрэглэхэ гэжэ шиидээ һэмди, хэрэглэжэшье шадаабди.

Советскэ Союз дотор һаяшаг газар доро ядерна тэһэрэлгэ хэгдэһэн байгаа. Энээнэй урда тээ ядерна тэһэрэлгэнүүдые хээшье үгы һаамнай, США болбол газар доро Советскэ Союзай ядерна тэһэрэлгэ хэһыень тодорхойлоо гэжэ тэрэл үдэр соонь шахуу атомна энергиин талаар США-гэй комисси соносхоһон байгаа. Газар дорохи тэһэрэлгэнүүдые бүридхэлдэ абахын аргагүй гэжэ тайлбарилан харуулдаг байһан, газар доро хэгдэдэг удерна туршалгануудые хорихо ябадал заабол уласхоорондын хиналта доро байха ёһотой гэдэг байһан заримашуул хадаа дары үгэеэ ойлголсолтые туйлаха дурагүй байһан болоно гээшэ.

Ядерна буу зэбсэг туршалга хадаа хиналтын системэ зохёоһонһоо бэшэ, харин ядерна туршалгануудые хорихо тухай хэлсээ баруун гүрэнүүдэй баталха дурагүй байһан дээрэһээ хоригдоногүй гэжэ энэ ушар үшөө дахин харуулна.

Нүхэдүүд! Бидэнэр буу зэбсэг хуряаха асуудал шиидхэхые хүсэнэбди, яахадааб гэхэдэ, буу зэбсэг бүтээлгэдэ гаргашалагдадаг туйлай ехэ гаргашанууд арадуудай хүзүүн дээрэ даагдашагүй ехэ ашаан болодог, буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэ ямар ехэ аюул тохёолдуулжа болохоб гэжэ бидэ һайн мэдэнэбди.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

Һандаргалгын зэбсэгүүдые түхеэрэлгэдэ, мүнөө гаргагдажа байһан зөөри хэрэгсэлнүүд хэрбээ хүн зоной материальна хангагдамал байдал улам һайжаруулгада, эрдэм наука, соёл культура хүгжөөлгэдэ, амгалан ёһоной зохёон байгуулгын хэрэгтэ зорюулагдадаг болоо һаань, арадууд али тухай ехээр баясаха һэм! Тиигэбэшье, хүнүүдые хюдаха зэбсэг бүтээн гаргаха хэрэгые монополистнууд өөһэдынгөө баяжалгын, олзо орошын арга хэрэгсэл болгоһоор үнинэй. Амгалан байдал хангагдана аа гү, буу зэбсэг хуряагдана аа гү гэжэ айдаг байһанаа тэдэнэр нюунагүй.

Буу зэбсэг хуряалгын талаар хэлсээн туйлагдабал — ороной экономикын ба финансын хэрэгтэ һамаргаан тохёолдожо болохо, буу зэбсэг хуряагдабал — американска экономикодо өөдэлхөөр бэшэ сохилто ушаруулха гэһэн «теори» США-гэй монополистнууд ехээр тараана. Хүнүүдые олоор хюдаха зорилготой зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга ажалшадта өөһэдтэнь ашаг туһатай юм, юундэб гэхэдэ, тэдэниие хүдэлмэритэй байлгаха, гэр бүлэеэ тэжээхэ арга олгохо байна гэжэ империализмын номнолшод тодоруулха һанаатай. Буу зэбсэгүүдэй бүтээгдэн гаргагдахаяа болёо һаань, хэдэ миллион хүнүүд шэнээр ажалгүй болоод, промышленностиин амгалан һалбаринуудта хүсэеэ хэрэглэжэ шадахаяа болихо юм гэжэ тэдэнэр хүн зондо этигүүлхэ һэдэлгэ гаргана. Энэнь олониитые убайгүй муухайгаар мэхэлһэн ябадал гээшэ. Монополистнууд ашаг олзо оруулхын хойноһоо шунахайран, хүнүүдые олоорнь хюдаха буу зэбсэг бүтээн гаргаха, амгалан городууд болон тосхонуудые һандаргаха хэрэгтэ олон миллион хүдэлмэришэдэй ажалай хүсые зорюулха, иимэ ажалые ажамидарха арга болодог зандань саашадаашье үлөөхэ һанаатай. Энээн дээрэһээнь харахада, капитализм хадаа шиидхэгдэшэгүй зүришэлдөөн соо зууралдашоод, ниитын байгуулалта зангаараа байха аргань барагданхай.

Советскэ Союз буу зэбсэг хуряалгаар хэлсээ баталхые үнэн зүрхэнһөө оролдоно, тэрэнэй түлөө сэхэ шууд тэмсэнэ. Империализмын хархис үзэл бодол манда тон харша юм, юундэб гэхэдэ, коммунизм гээшэмнай дэлхэйн бүхы арадуудта Амгалан байдал, Ажал, Сүлөө, Тэгшэ эрхэ, Хани нүхэсэл, зол жаргал олгохо байна бшуу.

Буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэлыемнай тактическа ямар нэгэн мэхэ гэжэ харуулхые оролдон, буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээн гансал Советскэ Союзда, социалис оронуудта ашатай туһатай байха, США болон тэрэнэй союзнигуудта хохидол ушаруулха юм гэжэ империализмын номнолшод мэдүүлнэ. СССР мүнөө сэрэгэй хэрэгтэ гаргадаг зөөри хэрэгсэлнүүдээ амгалан һалбаринуудта зорюулбал, өөрынгөө экономикые хүгжөөлгэдэ бүхы арга боломжонуудые хүсэд бүрин ашаглажа, социальна хоёр ондоо байгуулалтын экономическа мүрысөөндэ хэрэглэхэ байха гэжэ мэдүүлнэ.

Империализмын номнолшод иигэжэ хэлэхэдээ, энэ мэдэрэлгэ империализмда, үмхирэн һалажа байгаа капиталис байгуулалтада шанга приговор болохо гэжэ ойлгоногүй хаш, энэ байгуулалтань арад зоной хүсэ шадалаа, угаа ехэ зөөри хэрэгсэлнүүдээ хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын аша туһада бэшэ, харин тэрээндэ хоро хохидол ушаруулхын тулада гаргашалхыень баадхадаг байна бшуу. Харин коммунизм болбол арадуудта зохёон байгуулхы ажалай баяр жаргал, амгалан хүгжэлтын һаруул һайхан ерээдүйе хангана.

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха программые парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ совет арадай үгэһэн захяа, һунгагшадай захяа гэжэ тоолонобди. Энэ захяае бэелүүлхын түлөө тэмсэлээ һуладхахагүй байһандамнай найдахадатнай болохо.

Буу зэбсэг хуряалгаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалха тухайда 18 гүрэнэй комитедтэ үгөөэ ойлголсохо ябадал шууд туйлахыень манай делегацида Советскэ правительство даалганхай. Үсэгэлдэр Гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр Громыко буу зэбсэгые уласхоорондын шанга хиналта доро бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха договорой проект Советскэ Союзай үмэнэһөө оруулба. Тус договорой проект энэ асуудалаар үгөөэ ойлголсолгын үндэһэн болохо байха.

Гэхэ зуура, хэрэг ушарай бодото байдалые зүбөөр сэгнэхэ шухала байна, нүхэдүүд! США, Англи, Франци, Баруун Германи ба мүн бусад капиталис оронуудтахи арад зон яаралтайгаар зэбсэглэлгын али тухай аюултай байһые хүсэд ойлгон мэдэрээгүй гээшэ ха. Атомһаа боложо үхэхэ, гэмтэхэ ябадалда эсэргүү эрид тэмсэлдэ эдэ оронуудай үсөөншэг лэ хүнүүд хабааданхай байна. Олонхи хүнүүд яаралтайгаар зэбсэгжэлгын политикада дурагүй байһаниинь элитэ. Тиигэбэшье тэдэнэр энэ политикаһаа арсаха ябадал туйлахын түлөө үшөөл дутамагаар тэмсэнэ. Рокфеллерэй, мүн монополис капиталай бусад түлөөлэгшэдэй мэхэлэн дурдадаг шэбээ нүхэнүүд соо һуужа гү, али бэеэ далдалжа, али болохо аргаар амиды гараха бэзэбди гэжэ зарим нэгэн найдадаг байна.

Ядерна дайнһаа абарагдаха нэгэн арга бии — дайе эртээнһээ зайсуулха хэрэгтэй. Олон арадууд нэгэдэн жагсажа, яаралтайгаар зэбсэгжэлгые болиулха эрилтэ хэхэ ёһотой. Арадууд хадаа буу зэбсэг хуряалгада эсэргүүсэдэг ажал ябуулагшадые һэлгэжэ, арад зоной аша туһын тула үнэхөөрөө оролдодог, арад зоной аша туһада тааралдаха политика, эб найрамдалай ба уласхоорондын хани харилсаанай политика бэелүүлхээр бэлэн байдаг хүнүүдые орондонь дэбжүүлхэ ябадал туйлаха зэргэтэй. Арад түмэн эдэбхитэйгээр тэмсэбэл, амгалан байдал хангахань лабтай.

Буу зэбсэг хуряалгын асуудалнуудаар Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодолые буруугаар харуулдаг гү, али зорюута хазагайруулдаг хүнүүд бии. Буу зэбсэг хуряахые уряалдаг манай уряануудые хоротой, аюултай, тиимэ уряанууд колониальна дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө тэмсэгшэ арадуудта, политическэ талаар бэеэ даанги болоһон аад, гадаадын монополис капиталай зонхилолгоһоо үшөө хүсэд сүлөөрөөдүй арадуудта хохидол ушаруулха хэбэртэйгээр тэдэ хүнүүд баталан хэлэнэ. Эдэ арадууд буу зэбсэгээ хуряаха бэшэ, харин тэдэндэ империалистнуудай зүгһөө ушаруулагдажа байһан аюулые зайсуулхын тула зэбсэглэхэ ёһотой гэнэ.

Капитализмын дарлалтаһаа үшөө сүлөөрөөдүй байһан арадууд тэмсэл хэһэнэйл үндэһөөр, тэрэ тоодо буу зэбсэг хэрэглэн, өөһэдыгөө сүлөөрүүлжэ шадаха гэжэ тоолодог байгаабди, тиигэжэ тоолоношьебди. Харин мүнөө сүлөөрөөд байһан арадууд тэмсэһэнэй үндэһөөр лэ, ара үбэргүй зэбсэгжэһэн колонизаторнуудта, империалистнуудта харюу сохилто хэхын тула зэбсэгжэн жагсаал һаа, бэеэ дааһан байдалаа аршалан хамгаалжа шадаха. Бидэнэр иигэжэ хэлэхэһээ гадна, мүн империалистнуудта ба колонизаторнуудта эсэргүү тэмсэлдэнь, бэеэ дааһан байдалаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэнь дэмжэлгэ үзүүлхые гуйжа манда хандаһан гүрэнүүдтэ экономическа горьтой туһаламжа үзүүлдэг, тэрэ тоодо буу зэбсэгэйшье талаар туһалдаг байнабди. Буу зэбсэг хуряахые уряалхадаа, энэнэй түлөө тэмсэхэдээ, гүрэнүүд бултадаа, түбхын түрүүн аюулта зэбсэгтэй — ядерна зэбсэгтэй гүрэнүүд буу зэбсэгээ хуряаха ёһотой байһыень хараада абанабди. Буу зэбсэгые бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряабал, колонизаторнууд ба империалистнуудта эсэргүү үнэн зүб тэмсэл ябуулдаг арадуудта ехэ туһа болохо байһандань этигэнэбди. Империалистнуудай буу зэбсэг хуряаха дурагүй байһанайнь гол шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, тэдэнэр бусад арадуудые өөрынгөө мэдэлдэ барижа шадахаяа болишохо байна бшуу. Энэнь ойлгосотой бэшэ аал. Буу зэбсэг хуряабал, арадуудай сүлөөе үгы хэгшэдтэ бэшэ, харин өөһэдыгөө сүлөөрүүлхэ үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэгшэ арадуудта туһа хүргэхэ болоно ха юм.

Колониноудые дарладаг ёһо гуримай үлэгдэлнүүдые үгы хэжэ, империализмые уг ундэһөөрнь һандаажа байгаа дэлхэйн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй амжалтаар баясанабди. Миллиард хахадһаа дээшэ хүнүүд колониальна дарлалтын гэнжые таһа татаад, хэдэн арбаад гүрэн политическэ талаараа бэеэ дааһан байдалтай болоод байна, — энэнь дайнай хойтохи жэлнүүдтэ олон арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлээр туйлагдаһан үнэхөөрөө гайхамшаг үрэ дүн гээшэ.

Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй бусад амжалтанууд ойрын сагаар энээн дээрэ нэмээгдэхэ байһандань һэжэг түрэнэгүй. Баатар габьяата алжир арадай эрхэ сүлөөтэй, национальна бэеэ дааһан байдалтай болохонь ойртоо. Французска правительство долоон жэлэй туршада шуһата хюдалдаа хэһэнэй һүүлээр буудалдаагаа зогсооho тухай, Алжирые бэеэ дааһан байдалтай болгохо асуудалнуудаар хуулита хэлсээ хэхэ баатай болобо. Мүнөө хэгдэжэ байгаа хэлсээнүүд алжир арадай үнэн зүб эрмэлзэлгые хангаха, энэ дайдада амгалан байдал тогтоохо ябадал хангаха бэзэ гэжэ найдахые хүсэнэбди. Тиигээ һаа, алжир арадай ехэ илалта болохотоёо хамта, Франциин өөрынь байдал хүнгэдэхэ бэлэй.

Бусад колониальна оронуудтахи арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн шиидхэхы шатадаа оронхой. Бэеэ дааһан оронуудай бүлэдэ үшөө олон гүрэнүүд сүлөөрэн нэмэжэ орохо байха гэжэ баран мэдүүлнэд.

Хүсэн түгэс социалис байгуулалтада энэ хүдэлөөнэй түшэглэхэ аргатай, түшэглэдэг болоһониинь, бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта Советскэ Союзай, агуухэ социалистическэ лагериин бусад оронуудай найдамтай халха түшэг болодог болоһониинь национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй агуухэ туйлалтануудые хангадаг шухала нүхэсэл мүн. Мүнөө арадууд социализмын лагериин туһаламжада түшэглөөгүй һаа, колониальна дарлалтын гэнжые эсэслэн бута сохижо шадахагүй гэжэ түүхэ дээрэһээ тодорон харагдаа. Гэхэ зуура бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэгшэ дарлагданги арадуудай тэмсэлынь социализмын уласхоорондын нүлөөе бүри ехэ болгоно. Революционно бүхы шэглэлнүүдэй: социализмын, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй, дэлхэйн пролетариадай ангиин тэмсэлэй харилсаа холбоото ябуулга, империализмын үндэһэ һуурие хүндырүүлэн һандаргагша түгэлдэр ехэ хүдэлөөн боложо, эдэнэй нэгэдэлгэ, — эдэ бүгэдэ хадаа дэлхэйе эрхэ сүлөөгэй, демократиин ба социализмын гол ёһоной үндэһөөр хубилган шэнэдхэхэ түүхэтэ ябуулгын бэелүүлэгдэхэ арга олгоно. Энээниие бидэнэр хаража, энээндэ хабаадажа байнабди.

Гэхэ зуура колониальна ба бэеэ даагаагүй арадуудай өөһэдынгөө национальна эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэл хүсэд дүүрээдүй байһыень бодото байдал минута бүхэндэ һануулна. Энэ тэмсэлээр тодхогдоһон хэрэм хаалтын нүгөө таладань хүсэтэй, дүй дүршэлтэй дайсан эшээлээд, өөрынгөө хараа шугамһаа сухариха хэбэргүй, харин арадуудай эрхэ сүлөөтэй болохо гэһэн хуулита хүсэл эрмэлзэлгые дарахын тулада юушье хэдэг, аргын болоо һаань — хуушанайнгаа зонхилолгые һэргээхэ гэжэ оролдодог байна.

Португалиин колонизаторнууд Анголодохи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе шуһан соо шэнгээн дараха гэжэ һэдэнэ, энэ ороной хото болон хүдөө тосхонуудые галдажа, һандаргажа байна. Конгодо уласхоорондын империализмын үүдхэһэн хорото хэрэгүүд улам муухай мэхэтэйгээр ябуулагдадаг боложо байнхай.

Индонезиин хэр ууганай газар дайда болохо Баруун Ирианиие сүлөөрүүлхэ гэһэн хуулита эрилтэ Индонезиин правительствын хэхэдэнь, Голландиин колонизаторнуудай ямараар аашалжа байхыень харыт.

Хамаг зоной хараһаар байтар США-гэй правительство Урда Вьетнамай дотоодын хэрэгүүдтэ хэдэн олон жэлэй туршада хамаархажа байна. Америкын сэрэгээрхид табимал хүнүүдтээ найдахаяа болёод, Хойто ба Урда Вьетнамые амгалан гуримаар нэгэдүүлхын түлөө тэмсэгшэ Вьетнамай патриодуудта эсэргүү, соносхогдоогүй дайнда өөһэдөө зууралдажа оронхой.

Бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэгшэ арадуудта һаад тойбо татахын түлөө империалистнуудай гаргаһан һэдэлгэнүүдһээ боложо олохон газарта түгшүүрилтэй, һанаа зобооһон байдал тохёолдонхой.

Бэеэ абанги политика баримталдаг, бэеэ дааһан Лаосые тогтоохо гэжэ хүсэнэбди гэхэ мэтээр американска империалистнууд мэдүүлдэг юм. Теэд Лаоснай бэеэ даанги политика баримталха байха гэжэ Лаосой правительствын соносхомсоорнь Америкын Холбоото Штадуудай правительство хархис хүсэнүүдэй добтолго эмхидхэн, Лаосой хуулита правительствода эсэргүү дайн байлдаа үүдхүүлээ. Америкын Холбоото Штадууд үймөөшэдэй правительство гэдэгые бии болгон, хархис хүсэнүүдые зэбсэгжүүлээд, мүнөө тэдэнээ дэмжэжэ байна.

Империалистнуудай хорото аашын буруу һүрэхэ байһандань һэжэглэнэгүйбди. Лаосой арад зон илалта туйлаха, тиигээд империалистнуудай аша туһада бэшэ, харин өөһэдынь аша туһада зорюулагдаһан политика бэелүүлдэг правительствотай болохол байха.

Империалистнууд арадуудай хуби заяае өөһэдынгөө дураар зонхилжо шадахаяа болинхой. Бүхы оронуудай бага гү, али ехэ арадууд барандаа бэеэ дааһан байдалтай болохо, өөрынгөө орон дотор ниитын ба социальна ямар байгуулалта тогтоохоёо өөһэдөө һунгажа олохо эрхэтэй. Тиимэһээ Куба тушаа США-гэй баримталдаг ээрхэг түримхэй политикые зүбтүүлхэ ямаршье үндэһэ баримта байхагүй. Эрхэ сүлөөдэ дуратай Кубын арадта эсэргүү хорото ябуулга хэхыень, Кубын дотоодын хэрэгүүдтэ элитээр хамаархахыень США-гэй монополистнуудые хобдог шунахай аашань тухирна. Зүгөөр империалистнуудай хэды галзуураашье һаань, Кубын арад илахал байха. Юундэб гэхэдэ, энэ арад эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалаа хамгаална бшуу. Бүхы социалис оронууд, эрхэ сүлөөтэй байхые хүсэдэг бүхы арадууд Кубада талархадаг, тэрэниие дэмжэдэг байна. Советскэ Союз Кубын Республикын үнэн зүб тэмсэлдэ, Кубын арадта али бүхы туһаламжа үзүүлдэг, үзүүлхэшье байха.

Нүхэдүүд! Советскэ Союз гадаадын сэхэ шууд, эдэбхитэй, тааруу политика ябуулдаг байгаа, саашадаашье ябуулха, уласхоорондын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ, арадуудай ажана тайбан байдал аршалан сахиха, гүрэнүүдэй хоорондын хани барисаа ба харилсаа холбоое хүгжөөлгэдэ туһалха гэжэ оролдохо байха. Энэ политика манай Эхэ ороной алдар солые, һүр жабхалангые арьбадхан мандуулна!

Советскэ Союз бусад социалис оронуудтай хамта нэгэн ниитэ жагсаалаар дабшана. Социалис оронуудай хани барисаан, бата нэгэдэл — манай түгэлдэр зэбсэг, манай хүсэн болоно. Энэмнай — саашадаашье амжалтатайгаар дабшаха үнэн нүхэсэл, дэлхэй дээрэ амгалан байдал сахиха шухалын шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн.

**

Нүхэдүүд! Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй хамтадаа дэбжүүлһэн кандидадуудта дуугаа үгэхын тула совет хүнүүд мартын 18-да һунгуулиин урнануудта ерэхэнь. Энэ һунгалта парти арад хоёрой эбдэршэгүй бата нэгэдэлэйнь шэнэ жагсаал болохо байһанда ямаршье ажаг һэжэг байхагүй. Энэ нэгэдэл — Советскэ Союзай хүсэ шадалай түгэлдэр нүхэсэлнүүдэй нэгэн, коммунизмын илан мандажа байгаа ороной амжалтануудые туйлаха эшэ үндэһэн болоно.

Коммунистнууд үнгэрэгшэ һунгуулиин кампаниин үедэхидэл адляар, энэ һунгалтададашье депутат болохо партийна, партийнабэшэ кандидадуудта бүгэдөөрэн дуугаа үгэхэ байһандань ямаршье ажаг һэжэг байхагүй. Тэрэшэлэн партийнабэшэ хүнүүд мүн лэ партийнабэшэ хүнүүдтэ, коммунистнуудта бултадаа дуугаа үгэхэнь лабтай.

Советскэ Союзай арадууд энэ һунгалтада бата нэгэдэмэл бүлөөрөө ерэбэ, тиихэдээ аха дүүгэй хани барисаан — бидэнэй хүсэн болоно гэжэ бүхы оронoo, тэрэшэлэн республика бүхэниие хүгжөөхэ хэрэгтэ туйлаһан амжалтанууднай — Советскэ Союзай арадуудай олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн бүлын хамтын оролдолгын аша үрэ мүн гэжэ һайн мэдэнэ.

Энэ хани барисаан хадаа манай эгээн ехэ туйлалтануудай нэгэн, социалис Эхэ оронoймнай хүсэ шадалай, илагдашагүйн түгэлдэр үндэһэн болоно гэжэ сэдьхэлдээ нангинаар хадуун, арадуудай аха дүүгэй хани барисаае улам бэхижүүлхэ, бүхы аргаар сахиха ёһотойбди.

Арад зонтой холбоо барисаагаа бүри ехээр бэхижүүлхэ, тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлгые бэелүүлхэ, ходоодоо совет арадай дайшалхы ударидагшань байха гээшэ уг зорилгомнай болоно гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мэдэнэ. Хэзээ бүхэндэ иимэл байгаа юм. Юундэб гэхэдэ, партимнай арад зоной аша туһын тулада оршон байдаг, тэрээндэ алба хэдэг ха юм. Совет хүнүүд Коммунистическэ партиие дайшалхы, шалгармал ударидагшамнай гэжэ тоолодог.

Манай агуухэ Эхэ орон — Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулагша — совет арад мандаха болтогой!

Амгалан байдалай, Ажалай, Сүлөөгэй, Тэгшэ эрхын, Хани нүхэсэлэй, Зол жаргалай түлөө!

Ленинэй туг доро, Ленинскэ партиин хүтэлбэрээр — коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа дабшая! *(Нүхэр Н. С. Хрущевой үгэ хэлэжэ байхадань нэгэнтэ бэшэ нэрьемэ, үни удаан альга ташалганууд болоо).*

**

Олон миллион совет хүнүүд радиоприёмнигууд, телевизорнүүдэй дэргэдэ сугларжа, манай ороной гүрэн түрын ехэ дээдэ зургаанай депутадта кандидадтаяа — Никита Сергеевич Хрущевтой һунгагшадай уулзалгые ехэ баяр баясхалантайгаар шагнаһан, харaһан байна.

Н. С. Хрущевой үгэ хэлэһэн тухай гадаадын хэблэл иигэжэ бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 16. (ТАСС). Америкын телеграфна агентствонүүд Москва городой һунгуулиин Калининска округой һунгагшадтай Н. С. Хрущевой уулзаһан тухай юрын дамжуулгануудые болюулжа, яаралтай түргэнөөр мэдээсэл хээ. Замбуулин дайдые саашадаа шэнжэлхын зорилгоор Советскэ Союзда хэмэл одон табигдаа гээд Н. С. Хрущев мэдүүлээ һэн. Энэ мэдээсэлыень агентствонууд тобойлгон гаргаба.

Советскэ правительствын толгойлогшын үгэ хэлэхые сугларагшад һонирхолтойгоор хүлеэжэ байба. Н. С. Хрущевой зал соо бии болоходо нэрьемэ альга ташалгаар хүн зон угтаа гээд АП агентство тэмдэглээ.

Һунгагшадай этигэл найдабариие харюулхын түлөө шадал хүсэеэ гамнахагүйб гээд Н. С. Хрущев мэдүүлээ гэжэ агентство бэшэнэ. Коммунизмын илан мандаха байһаниие гансал һохор хүн харангүй байжа магад гээд Хрущев хэлэбэ гэжэ агентство үргэлжэлүүлбэ.

Америкын һунгуулиин гуримда орходоо һунгуулиин совет гуримай үлэмжэ һайн байһан тухай Н. С. Хрущев хэлэһэн юм. Тэрээнииень агентствонүүд онсолон тэмдэглэбэ.

ПАРИЖ, мартын 16. (ТАСС). Франциин олониитэ зон, политическэ бүлэглэлнүүд Н. С. Хрущевой һунгагшадтай уулзаһан тухай ехэ анхарал табина. Советскэ правительствын толгойлогшын үгэ хэлэхэеэ байһан тухай газетэ, радио, телевидени уншагшадтаа урид мэдээсэһэн байба.

Н. С. Хрущевой һунгагшадай урда үгэ хэлэжэ эхилхэдэнь Франс пресс агентство тэрэ дары мэдээсэл хээ.

Коммунизмын заатагүй илан мандаха байһан тухай Советскэ правительствын толгойлогшын мэдүүлгые Франс пресс агентство онсолон тэмдэглэбэ.

Сахалинай Лермонтовскэ разрезэй нүүр... ласть доторoo эгээн химда сэнтэйгээр нүүр... тушаана. Эдэнэр СССР-эй Верховно Совед... хүндэлэлдэ мүрысэн, январь, февраль соо түс... нилээд ехэ нүүрһэ малтаһан байгаа. Мартын... мүн лэ үлүүлхын түлөө тэмсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүүрһэ тээһэн ашаана... нууд забда залигүй табилуулжа байнад.

ТАСС-эй фот...

Нүхэд Н. С. Хрущев Л. И. Бр... хоёр Корейн арадта амарш... телеграмма эльгээбэ

Нүхэд Н. С. Хрущев Л. И. Брежнев хоёр Корейн-Арадай Демократическа Республикын хүтэлбэрилэгшэдтэ, нүхэд Ким Ир Сендэ, Цой Ен Гендэ амаршалгын телеграмма эльгээгээ. СССР КНДР хоёрой хоорондо экономическа, соёл культурын харилсаа холбоо тогтоохо хэлсээнүүдэй баталагдаһаар 13 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, иимэ амаршалга эльгээгдэһэн байна.

Хани барисаа тогтоохо, бэе бэедээ туһалалсаха тухай 1961 ондо баталагдаһан советско-корейскэ хэлсээн хоёр оронуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаануудай, харилсан ажаллалгын бата бэхи үндэһэ һууринь болоно. Социалис оронуудай нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, социа... хүсэ шадалые са... жөөхэ зорилгону... сээн таараалдана... шалгын телеграм... дэглэгдэнэ.

СССР КНДР х... до тогтоогдоһон... саан, харилсан... үдэр хоногой... улам-улам хүгж... совет арад ба... Иигэжэ телегр... заагданхай.

СССР-эй Гада... дэй министр А. ... КНДР-эй Гадаа... дэй министр П... мүн лэ амаршал... ма эльгээбэ.

КПСС-эй обкомдо, Бурядай А... Министрнүүдэй Совет...

1962 оной хабарай тарилгада эр... бэлдэхын түлөө республикын айм... дунда дэлгэрһэн социалис мүры... дүн тухай

Байгша оной хабарай тарилгада эрхим һай... түлөө республикын аймагуудай дунда дэлгэр... мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, КПСС-эй об... АССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтоо...

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГТА (КПСС-эй райком... нүхэр Титов, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нү... Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, К... мой дамжуулгын Улаан туг, 300 түхэригэй н... шан барюулха. Энэ аймагай колхозууд болон ... оной хабарай тарилгада бүхы талаһаань һай... ороoho тарянай үрэһэ хүрэнгэ хааха түсэбөө... хартаабхын үрэһэ — 99 процент дүүргээ. Мүн ... барилха хоёр кварталайнгаа түсэб 94 проце... сеялкэ — 89, культиватор — 100 процент дүүргэ... Гадна ашаанай автомашинануудые заһабари... 65 процент дүүргэжэ шадаа. Аймагайхид энэ... лан, сабшалан дээрээ 22,1 мянган тонно шэбх... тоодо кукурузын газарта гектарай 5,6 тонно...

Кабанскын, Мухаршэбэрэй, Бичурын айма... совхозууд хабарайнгаа тарилгада муу бэшээр... тэмдэглэгдээ.

Уялгаяа сүм дүүргэ...

Һунгалтын һайндэрые ажалай амжалтаар угтахын түлөө тэмсэл Улан-Удын модоной заводто үргэнөөр дэлгэрһэн, хүдэлмэришэн бүхэн ажалай вахтада жагсажа, абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхые оролдоо.

Январь, февраль һарануудта валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Мүн март һарын эхинһээ цех бүхэнэй коллектив мүрысөөндэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, продукци үйлэдбэрилхэ графигһаа уридлажа ябана. Хюреэдэмэл модо вагонуудта ашаалдаг цехынхид һарын түрүүшын хахад соо түсэбһөө гадуур 63 вагон хэрэгсэлэй модо Эхэ оронойнгоо хүдөө ажахын машинануудые, вагонуудые бүтээдэг заводуудта элгээгээ.

Бүхы... КПСС-... һан ... жоһон... үдэр ... лайнга... шэлүү... ажалай... һон ... сэй ... Мисюр... Назим... лаан ... мые ... рэтэр ...

Гватемалада забастовко б...

ГАВАНА, мартын 16. (ТАСС). Пренса Латина агентствын корреспондентын Тегусигальпаһаа (Гондурас) мэдээсэһээр, Гватемалада һурагшадай, түмэр харгын хүдэлмэришэдэй бүгэдэ ниитын забастовко үргэлжэлһөөр. Гватемалын национальна университедэй һурагшадые сэрэгэйхид, полициинхид хорото муухайгаар хэһээһэн юм. Энэ хорото аашаһаа... бүгэдэниитын ... носхогдоо бшу...

Забастовкодо... та эсэргүү сэхэ... нүүдые абахаб... тельство занан... респондент мэд...

Редакт...
Ц. Ц. Ц...

Манай адрес, телеф...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лен...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32. зам. ... 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов парти... пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и со... тельства — 47-59, промышленности и транспорта ... — 35-14, культуры — 34-05, писем и рабсе... отдел переводов и корректорская — 35-95, бухга... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерст... Бурятской АССР.

Н00625.